

СТЕНОГРАМА

круглого столу на тему: "Запровадження РАВ-тарифів в електроенергетиці: реформа чи перешкода"

02 березня 2018 року

Веде засідання Голова Комітету з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки

ДОМБРОВСЬКИЙ О.Г.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня, шановні колеги, шановні присутні. Ми розпочинаємо роботу нашого круглого столу, який ініційований Комітетом палива і енергетики і який присвячений дуже важливій темі, яку ми будемо сьогодні обговорювати і яка стосується перспективи можливості введення так званого РАВ-регулювання.

Ви знаєте, якщо проаналізувати три останні роки, то, мабуть, в українському лексиконі появилось два дуже цікавих слова, які знають в кожній родині. Одне - дуже коротке, а друге - достатньо довге. Довге – це анбандлінг, якому присвячена проблема і "Нафтогазу", і розподілення магістральних газопроводів. А друге, дуже коротке, – це РАВ, яке також обговорюється фактично сьогодні, мабуть, на кожній кухні, що це таке, наскільки це потрібно, що вона дасть Україні, що воно дасть українцям, воно збільшить тариф чи зменшить тариф, як це відобразиться на промисловій політиці, як це відобразиться на промислових підприємствах, на інвестиційному кліматі і так далі, і тому подібне.

Але цю дискусію я хотів би сьогодні розпочати з однієї дуже приємної новини, приємної для мене як для виконуючого обов'язки голови Комітету палива та енергетики, тому що я вчора прочитав рейтинг одного достатньо поважного видання українського і в цьому рейтингу топ-100 самих впливових жінок у політиці в нас є дві яскраві представниці нашого комітету пані Ольга Белькова і Вікторія Войціцька. Мені надзвичайно приємно. *(Оплески)* Я думаю, що все-таки, знаєте, дуже важливий символ того, що по-

перше, це в перші дні весни, по-друге, напередодні 8 березня, як би кому це свято подобалось чи не подобалось, але саме головне – це говорить про те, що наші українські жінки вони не тільки красиві, вони мудрі, розумні, професійні і вони реально роблять дуже багато для того, щоб змінювати країну на краще і дуже роблять багато в українському парламенті для того, щоб змінювати законодавче поле і щоб люди відчували, що в цій, в нашій країні можна отримувати результат, результат для всіх і для кожного українця, для кожного громадянина, і для всієї країни в цілому, не дивлячись на складність проблем, про які ми говоримо.

А тепер буквально декілька слів про проблему RAB-регулювання. Я думаю, тут є голова нашого незалежного регулятора Дмитро Вовк, він детально розкаже позицію НКРЕКП. Але разом з тим я хотів би звернути проблему всіх, тут є і представники, керівники розподільчих мереж, тут є і керівники, представники індустрії, що ми маємо достатньо серйозні виклики в енергетиці. І це пов'язано не тільки, скажімо, з транзитом українського газу після 2019 року, це пов'язано не тільки з реакцією російської сторони, російського "Газпрому" на стокгольмське рішення Стокгольмського суду, яке було позавчора, це пов'язано з технічним станом і енергетичною інфраструктурою, і тієї, яка генерує електричну енергію, і тієї, яка передає і розподіляє електричну енергію і газ.

Я приведу два приклади, про які я говорив буквально декілька днів, як такий, мені здається, яскравий приклад на конференції Адама Сміта у Києві, що наші розподільчі мережі електричні, їхня загальна довжина - це приблизно 800 тисяч кілометрів. Це для прикладу, ними можна 20 разів обійти по екватору. Якщо ми візьмемо наші газові розподільчі мережі, це приблизно 400 тисяч кілометрів, це 10 екваторів. Тобто ми повинні розуміти обсяг цієї проблеми з точки зору її величини.

А тепер ще декілька цифр. Що, якщо ми візьмемо наші розподільчі електричні мережі, то більше 50 відсотків - це мережі, які потребують капітального ремонту, заміни і модернізації. І я приведу два приклади з

нашого життя останнього.

Буквально декілька днів назад, коли температура у Києві опустилася до мінус 20 градусів, я думаю, ви всі пам'ятаєте ранковий колапс транспортний, який був викликаний тим, що інфраструктура не готова енергетично, в першу чергу, до таких низьких температур. І це говорить про те, що ми повинні розуміти як на це реагувати.

Декілька місяців назад сніг випав в Одеській області, і ви пам'ятаєте, скільки днів чи тижнів прийшлося для того, щоб привести її у відповідність і підключити населені пункти, скажімо, до електропостачання.

Крім того, коли ми дискутуємо про цю дуже важливу і складну тему, яка носить і економічний характер, і технологічний, і соціальний, ми повинні усвідомлювати один дуже важливий момент: що є ключовим з точки зору енергетичної політики для... відносно до громадян України, до кожного. Звичайно, якість енергетичних ресурсів, звичайно, дуже важлива ціна, але самим ключовим - це є безперервність. Ми з вами повинні забезпечити, щоб в кожную квартиру, в кожную домівку, до кожного громадянина України газ і електрична енергія поступали безперервно і до цього наша інфраструктур повинна бути.

Тепер про RAB-регулювання. Ми півтора року в комітеті, півтора роки тому в цьому залі проводили дуже, як мені здається, професійну, плідну дискусію, вивчали досвід європейських країн, Європейського Союзу. Це загальноприйнята практика і, можливо, мінус заключається в тому, що, з моєї точки зору, RAB-регулювання в правильному вигляді, я підкреслюю, потрібно було б уже давно імплементувати в Україні, щоб не доводити, не довести технічні наші розподільчі, передаючі мережі до того стану, в якому ми сьогодні знаходимось. Але ми мусимо приймати рішення, тому що з однієї сторони – катастрофа, а з іншої сторони - нам потрібно щось робити.

Які дискусії ключові були у нас півтора року назад і які сьогодні ключові дискусії?

Перше - це як ми оцінюємо активи, старі активи і нові активи, по якій

методології, наскільки методологія, яку затвердив Фонд державного майна, по відношенню до ціни приватизації, якщо ми будемо говорити про обленерго, є адекватними. Я не буду у своїх колег забирати хліб, я думаю, що вони про це сьогодні скажуть.

Питання друге. А який відсоток на вкладений капітал сьогодні на старі і на нові активи? Він є адекватним і правильним для того, щоб мережі розвивалися, і, по великому рахунку, коли той час і в який спосіб потрібно було би імплементувати це рішення, і в якому вигляді? Тому викликів у нас дуже багато. Я би дуже хотів, щоб попросити вас, я спробую дати можливість сьогодні сказати всім. У нас з вами регламент роботи до 18 години 50 хвилин. Я зразу хочу сказати, у нас є спікери, які готувалися, яких ми запрошували, я дам їм можливість відповідно до регламенту сказати, а всі ті, хто записалися, зареєструвалися для участі в роботі і захочуть сказати свою точку зору, передайте мені, будь ласка, записку. І я вам обіцяю, що по скороченій процедурі українського парламенту, а це максимум 2 хвилини, я спробую дати кожному слово.

І я прошу всіх виступаючих дотримуватися регламенту, тому що зареєстрованих учасників нашої сьогоднішньої зустрічі більше 250-ти. Тому я сподіваюсь на професійну, незаполітизовану, глибоку дискусію.

І я із задоволенням хочу передати... запросити до слова заступника голови комітету пані Ольгу Белькову.

БЕЛЬКОВА О.В. Дуже дякую, пане голову.

Повернемося до початку вашого виступу. Я хочу сказати, що для мене великий привілей опинитися в тому списку, і я дуже завдячую вам як голові комітету і колегам чоловікам, з якими ми працюємо з Вікторією у цьому комітеті, тому що дійсно, в комітеті нас і чують, і дають можливість реалізувати всі свої ідеї.

Що ж до сьогоднішнього заходу, як представник народу у цьому приміщенні, я вирішила передати свої кілька хвилин іншим представникам

народу і самому народу. Але скористаюсь своїм правом депутатського контролю і задам два конкретних питання до основних доповідачів на сьогодні.

Пане Дмитро, ну, як ви бачите, саме RAB-тарифотворення, воно викликає надзвичайний інтерес і певну... ну, "обеспокоенность" – да? - скажімо так, і я ... занепокоєння. Я вам можу сказати, що я отримала надзвичайно багато дзвінків з одним конкретним питанням: чи буде 1 квітня введена ця методика на тих шести обленерго, які обговорювалися? Це моє просте питання до вас.

До представника Фонду державного майна у мене інше питання. Підтвердить або спростуйте, що методика, яка була покладена в основу переоцінки активів, буде застосовуватися до RAB, але не буде застосовуватися до приватизації. Таким чином українські громадяни будуть платити, ну, очевидно, не тільки громадяни, а й промисловість, перш за все, ця оцінка ляже в основу тарифотворення, але не буде лягати в основу подальших, наприклад, ну, продажу деяких із об'єктів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я запрошую до слова голову підкомітету Льва Теофіловича Підлісецького. Єдине, я хотів би сказати, що це та людина, той народний депутат, який, мабуть, зробив один із самих великих внесків в розробку і прийняття закону про ринок електричної енергії і має саме безпосереднє відношення до теми сьогоднішнього обговорення. Будь ласка.

ПІДЛІСЕЦЬКИЙ Л.Т. Дякую за таке представлення.

Насправді дійсно мені як людині, яка, ну, рік свого життя без перебільшення віддала на роботу над Законом "Про ринок електроенергії", є дуже боляче зараз, оскільки я розумію, що всі отакі рішення, які ми маємо останній час, і для "Роттердам", до речі, я думаю, я думав, що ви скажете, що

знаєте два слова: "Роттердам" і " RAB", - бо, мабуть, "анбандлінг" все-таки знають чуть менше, на жаль, "Роттердам" знають більше, а тепер ще більше будуть знати, всі знаєте "RAB". Це дуже коротеньке слово, яке складається...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді три слова.

ПІДЛІСЕЦЬКИЙ Л.Т. Да, причому це слово чомусь складається з трьох букв, може, на кожному паркані будуть писати, на жаль. Але чому мені прикро, оскільки воно в нас все далі і далі віддаляє від запровадження ринку електроенергії в Україні, оскільки я вам скажу, що в "Прикінцевих положеннях" закону зазначено, що на момент запровадження ринку ціна електроенергії для населення і для промисловості має бути однаковою. Якщо вам, всім громадянам розказують, що RAB і інші не стосуються населення, по-перше, це неправда, оскільки це стосується населення, навіть якщо за це платить комерція. А друге, що в кінцевому випадку піднімуть ціну і для населення, і прирівняють до тої космічної ціни для промисловості, тому мені це прикро.

Щодо безпосередньо RAB, ви знаєте, для мене якесь дежавю, оскільки я особисто приймаю вже участь в третьому такому обговоренні в рамках комітету. Перше обговорення, яке я ініціював, було в грудні, мабуть, грудень 2015 року, і у нас була дискусія запроваджувати RAB чи не запроваджувати. Пан голова НКРЕ, тоді ще залежного НКРЕ, бо ще не було закону про незалежного регулятора, казав, що треба і треба дати 5 процентів для старої бази, 19 – для нової. Потім ми мали, десь березень 17-го року, знову дискусію, вже був якийсь інший підхід. І зараз третя дискусія.

Що міняється за цей час? А насправді... Здавалось би, мало б йти покращення, насправді йде погіршення. Оскільки колись... Коротенько суть і мета запровадження RAB. Я ще скажу, що я насправді великий прихильник RAB, я був двома руками "за", я би вже запровадив 2 роки тому чи 3 роки тому, але правильно.

Основна мета, щоб власники обленерго мали стимули вкладати в безпеку і в якість роботи обленерго кошти, тобто, щоб вони були стимульовані вкладати, інвестувати в цей бізнес, а не виводити в офшори, ставити на рахунки або заводити в інші бізнеси, які абсолютно не пов'язані... Це абсолютно благий намір і треба це зробити, щоб це так було.

Що для цього треба зробити? Треба дати ставку доходності на вкладений капітал, яка буде їх приваблювати.

Що ми маємо на сьогоднішній день? Спочатку ми обговорювали в 15-му році 5 процентів – на стару базу, 19 – на нову. Сьогодні ми маємо 12,5 і на стару, і на нову. Ну, я, слухайте, вчора було повідомлення, НБУ підняло кредитну ставку, ставку НБУ до 17 процентів. Чи є якийсь ідіот, власник обленерго, який буде вкладати під 12,5? Я думаю, що ні. Це абсолютно вбивча система для нових вкладень. Нових вкладень при такій системі не буде. Крапка.

А що буде? А буде шалене виведення коштів з обленерго, причому кошти, які забираються не з операційної діяльності, а забирається в кожного з нас, нам виставлять рахунок, щоб зібрати і провести собі. Так зараз буде в результаті сказано, що половину цих коштів будуть вкладати в це обленерго. Давайте порахуємо, які це кошти і чи дійсно вони будуть... і ще питання, чи вони будуть вкладатися. Але це навіть не в тому питання, а в тому питання, а нащо... від чого будуть рахувати ці 12,5 процентів. Якщо це є згідно правильних, без світових підходів, це є, також має дати інвесторам - власникам обленерго право повернути вкладені кошти. Давайте подивимося на активи, на які це нараховується. Значить, пораховані активи, наприклад, "Вінницяобленерго". Там, ви знаєте, 450 мільйонів на приватизацію було куплено – це з розрахунку на сто процентів вартості, - всі активи, вся компанія. Спочатку перерахували більше ніж 4 мільярди на початку 16-го року, потім на прохання, і в мене є відповідь від Фонду держмайна, що це, дійсно, була ініціатива НКРЕКП, була змінена методика і по новій, зміненій методиці вже та оцінка не 4 мільярди, а стає 8 мільярдів

гривень.

Тепер дивимося на активи, які активи попали в цю оцінку, і чи дійсно інвестори вклали гроші.

Перше. Якщо, допустимо, інвестори, дійсно, купили активи за 450 мільйонів, можливо, їм сказали повернути. Добре, давайте візьмемо проаналізуємо ці активи, які були на момент придбання. Раз.

Дивимося, що далі було. Можливо, з того моменту настільки зросли активи, що їм треба повернути. Система, яка існувала і існує на сьогоднішній день, - це є система "...-плюс". І будь-яке вкладення власника обленерго фінансується ринком. Інвестиційні програми є в тарифі, тобто кожний громадянин заплатив гроші для того, щоб збудували нову лінію передач, і ще підстанцію, і це вкладено в рахунок. Є інші активи, які збудовані взагалі замовником. Тобто, якщо ви знаєте, бізнес хоче збудувати собі лінії, він звертається: "Дайте техумови". Йому розказують: "Ви там в тому районі зробіть підстанцію, збудуєте лінії і передайте нам на баланс". І ці активи попадають знову в цю базу і переоцінюють в десятки разів, тобто люди заплатили гроші, їм ще виставлять ще раз. Чи це правильно? Дуже сумнівно. Тобто ні логіки філософії, ні об'єктивності визначення активів.

Я ще одну річ хочу сказати, я не хочу забирати довго слова. Я ще 20.02.17 року дістав відповідь від Фонду держмайна. Вона насправді мене шокувала. Ну, звичайно, тут написано: з метою виконання Угоди про асоціацію, тобто в першій європейській практиці це має бути, в кожному документі це є. Є одна маленька деталь і про це майже ніхто не говорить. Повернення вкладень чи кошти, які буде отримувати власник, не тільки обмежуються тими 12,5 процентів від переоціненої бази, до неї ще додається амортизація. Амортизація є нормальний процес, тобто амортизація – це податкове поняття, дефініція, і амортизація вона пов'язана вже з прибутками, з обліком прибутку, витрат і відповідного оподаткування.

Але що написано у відповіді Фонду Держмайна? Дана оцінка не відображається в бухгалтерському обліку. Нонсенс! Тобто ви, власники

обленерго, не дай Бог, не заплатить податок на прибуток з переоцінки. Бо якщо то відображається... в цьому, то власник "Вінниціобленерго", отримавши переоцінку до 8 мільярдів, з майже нульової балансової вартості до 8 мільярдів, він фактично 8 мільярдів має заплатити податок на прибуток. Ну як же ж обдирати бідних власників? Це неможна, це не відображається... Але як можна тоді амортизацію нараховувати на оцінку переоціненого? Ну, слухайте, чи тут якісь всі ідіоти, прямим словом сказати, це нонсенс, це просто зловживання і знущання над українським народом, і абсолютно знищена якась і фінансова логіка, і податкова логіка. Ну, на жаль, це абсолютно необ'єктивно.

Тому я сподіваюсь на добру дискусію, тільки я, відверто кажучи, вже зараз думаю, а чи, може, треба було в 2005 році в грудні не виступати проти, бо на той момент було ще не найгірша тактика, тоді передбачалося 9... 5 процентів на стару базу, непереоцінену, і передбачалося 19 процентів на нові інвестиції, що на сьогоднішній день виглядає як перфектне рішення. Тобто, щоб ми після нашої дискусії ще не дійшли ще до гіршого рішення, бо апетити зростають.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я запрошую до слова члена комітету голову підкомітету Олексія Рябчина.

РЯБЧИН О.М. Дуже дякую, колеги.

Олексій Рябчин, фракція "Батьківщина", Донеччина. Я повністю підтримую колегу Льва, не буду дублюватися з тими посланнями, які він давав, тому що в нас дійсно дуже багато людей, які хочуть сказати. Однак я не можу не відреагувати на ті речі, які є. Це мені здається, той випадок, коли в нашому комітеті є така згода про те, що те речі, які були озвучені яким чином буде вводитися RAB-тариф, який, ну, прогресивна методика, но таким чином як вона імплементована в Україну – це, ну, знаєте, такий хеш-тег "зрада". І це

не тільки зрада для там промислових підприємств, вони, я думаю, розберуться, самі, а і для людей, які будуть споживати послуги, які стануть більш дорогими, через подорожчання ціни на воду, на інші ресурси, які... яких вони постраждають, малий і середній бізнес також відчує на собі впровадження цього РАВ. Але питання: чи підвищиться якість, чи просто хтось заробить додаткові гроші, - воно залишається відкритим.

Це ж саме озвучили і тут на Погоджувальній раді, і керівництво моєї фракції, і інші колеги. Тобто є у парламенту таке відчуття, що відбувається зрада. І в мене якраз... я хочу звернутися і відкрито до своїх колег, з якими ми працюємо в комітеті, може, ми в комітеті припинимо просто законотворчу діяльність. Тому що в мене є таке враження, що ті люди, які впроваджують ті закони, які ми приймаємо, вони просто спотворюють початкову ідею цих законів або в них недостатньо кваліфікації, щоби впровадити такі закони, які ми пишемо, або там просто є корупція.

І от давайте просто подивимося, от ми з пані Олею рік працювали над Законом про регулятора, і напрацювали гарний закон, однак політично ми побачили, що цей незалежний, або залежний регулятор, як сказав пан Лев, він продукує рішення, які роблять те, що наші родини українські вивчають нові слова: анбандлінг, РАВ-регулятори... трансформатори Григоришина, абонплата і інші-інші слова, які входять в обіход українських, яких раніше не було.

Був прийнятий Закон "Про ринок електричної енергії". У нас, в нашої фракції, інші думки стосовно цього закону. Я бачив, як Лев з колегами опрацював його, вони працювали на протипагу Кабінету, я о сьомій виходив, вони там до восьмої там сиділи. Людина працювала, в нього є філософія, однак він зараз відчуває, що, дійсно, ті речі, які йому казали, що він цим законом відкриває такий ящик Пандори, от, бачите, ящик Пандори, ви бачите, закон повинен привести до якихось покращень в ситуації. Що ми бачимо: тарифи зростають, якість під питанням.

Ринок газу ми прийняли. Ну, потрібно створювати ринок газу. Ми

бачимо, вчора ситуація критична. Замість того щоб провадити там енергозбереження і, знаєте, технічними засобами, у нас Росія краник, як би вона не прикручувала, ми би вже енергетичну модернізацію зробили, ми зараз намагаємося вийти з цієї ситуації і показати європейцям, що Україна, дійсно, є надійним постачальником. І, який би уряд не був ми розуміємо, що Росія завжди буде таким фактором, однак Україна буде завжди надійним постачальником.

В тому і питання, чому ті закони, які ми приймаємо, імплементуються таким спотвореним засобом? Чому вони продукують корупцію і незрозумілі якісь інтереси, в яких відіграють олігархи, а немає такого балансу між інтересами споживачів і виробників? Я не хочу сказати, що ми повинні тільки перекладати все на виробників. Ні, ми повинні як комітет, і ми знаходимо в наших законах, намагаємося знайти той баланс між інтересами споживачів, які повинні платити за якісну послугу, яка повинна надаватися, і вони повинні бути адекватні кошти, і інтересами виробників, які повинні робити переоснащення цієї інфраструктури, яка є, тим паче, як сказав виконуючий обов'язки голови комітету, у нас є проблема світова: зміна клімату. І інфраструктура повинна змінювати до нових реалій. І це питання нашого покоління, щоб наші діти жили в найкращих умовах, а вони будуть жити в інших умовах, ми від цього, ну, нікуди не дінемось. Треба над цим працювати, однак не завдяки тим так званим "рабським" тарифам, від яких виграють тільки власники обленерго, а воно не приводить до жодного покращання.

Тому, колеги, давайте думати, що ми будемо робити. Мені здається, що хай уряд впроваджує закони і переварює їх, а ми не будемо продукувати нові, тому що вони, на жаль, не призводять до якогось покращання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Щиро дякую.

Олексій, я думаю, що, може, якимось розчарую, але я скажу, що комітет

не буде припиняти законотворчу діяльність, я думаю, що ви це також підтримуєте. Ми, ніхто не дочекається, ми будемо продовжувати інтенсивно і ефективно працювати над зміною українського законодавства в енергетичній галузі, тому що це потрібно, і будемо рухатись вперед.

Більше того, ми всі відносимось до категорії от народних депутатів, які вважають, що нам треба дуже серйозно інтенсифікувати і змінити режим роботи Верховної Ради, для того щоб законів приймалося Верховною Радою більше. Тому, я думаю, що шлях у нас один: рухатись вперед, приймати ті закони, які потрібні для людей і для країни, і мати професійну дискусію, незаангажовану дискусію, і дати можливість професійно презентувати і представити свою точку зору.

І я з задоволенням хочу запросити до слова Дмитра Вовка, голову Національної комісії з питань регулювання електричної енергії. Будь ласка.

ВОВК Д.В. Шановний Олександр Георгійович, шановні присутні, дуже дякую за запрошення та організацію цього заходу, в тому числі і британське посольство, я про нього окремо згадаю. І відповідно до регламенту, який був запропонований, моя презентація називається "Як рахувався RAB-тариф і чому він обґрунтований".

Хочу відразу сказати, що як громадянин, як голова комісії, сподіваюсь, і присутні після слова "зрада", "корупція", "офшори", "олігархи" критичне мислення не відключають, можуть зараз зосередитись на презентації, яку я підготував.

Почнемо з банального: чим обґрунтовано впровадження стимулюючого тарифоутворення. Кожний раз, коли створюється нова Верховна Рада або коли в Євросоюзі підходять до певної межі, складаються стратегічні документи – національні або європейські, пан-національні.

На сьогоднішній день у директивах електричній та в газовій – у 72-й та 73-й – прямо передбачено, що в методиках тарифоутворення мають передбачатися елементи стимулювання. На сьогоднішній день вони в діючій

методології "затрати+" відсутні.

Друга позиція. У нас в Законі України "Про природні монополії" з 2012 року діє норма про можливість застосування стимулюючого тарифоутворення для досягнення цілей, а ціль у нас – забезпечення надійного якісного безперервного електропостачання з урахуванням інтересів усіх споживачів, також інші норми Закону я сьогодні прокоментую.

Крім того, стимулююче тарифоутворення прямо передбачено Планом діяльності Уряду, прямо передбачено Коаліційною угодою "Європейська Україна".

Перейду далі до деталей. У світі, в Європі стимулююче тарифоутворення діє в деяких країнах більше 25 років. Першою країною була Велика Британія, це сталося в 1989 році. Після того було ще дві хвили впровадження: була хвиля впровадження стимулюючого тарифоутворення в північно-західних піонерах, скажімо так, до 2000 року, Південь Європи запровадив стимулююче тарифоутворення до 2005 року, і великі такі країни, як Німеччина та Франція, запровадили у 2009 році.

Дійсно, як сказали вже народні депутати поважні, за останні кілька років було багато презентацій. Я особисто виступав разів десять. Кожен нюанс, який цікавив громадськість, презентував, пояснював. І ключова причина, чому сьогодні я також погодився прийняти участь, я би назвав це, з поваги до британського посольства, triple UK: організатори в нас сьогодні – британське посольство, відповідно до матеріалів розданих, які я отримав; друга позиція – RAB вперше було запроваджено у Великій Британії; і третя позиція – у Великій Британії була проведена переоцінка, або, правильніше сказати, оцінка первісної вартості регуляторної бази активів.

Як же рахується стимулююче тарифоутворення? Цей слайд, мабуть, знайомий багатьом. В нас є система "Затрати плюс", на якій зображено... на графіку, є необхідний дохід компаній, який затверджується регулятором, включає прибуток, якщо такий дозволений, на виконання інвестиційної програми, амортизація враховується податкова і операційні витрати. Для

того, щоб від витрати-плюс, оцієї старої системи, яка є неефективною, перейти до стабілізуючого тарифоутворення, відповідно до методик спрощення відбувається наступне. Фіксуються операційні витрати (ось вони посередині), додається амортизація регуляторна, додається дохідність на базу активів - і ми отримуємо новий необхідний дохід. Це спрощено, як розраховуються в базовому першому році необхідний дохід при переході на стабілізуюче тарифоутворення.

Є наступні нюанси. Амортизація податкова не відображає реальну вартість активів, оскільки кожна компанія в різні часи були проведені переоцінки. Фінансова амортизація також не відображає реальну вартість активів, які зайняті в регульованій діяльності. Саме тому ще у Великій Британії 25 років тому, навіть більше було прийнято наступний підхід, що при запровадженні стимулюючого тарифоутворення має відбуватися оцінка, скільки коштують активи, які займаються необхідною регульованою діяльністю. Оскільки в нас принцип природньої монополії і мотивація не може бути від обсягів, насправді єдиною правильною базою для розрахунку дохідності є ця вартість активів.

Яким чином визнається вартість активів? Вартість активів у нас на сьогоднішній день прямо законом передбачено є повноваження Фонду державного майна, суть її передбачає те, що розраховується вартість заміщення з урахуванням фізичного зносу та з урахуванням коефіцієнту утилізації. Тобто, якщо відтворювати активи, нам сьогодні по тим ТТХ, які є зараз обладнання, стільки ж не надо, тому робиться знижка, про яку я далі прокоментую.

Ставка. У всьому світі це застосовується принцип середньозваженості вартості капіталу, і ми отримаємо новий необхідний дохід.

Оскільки навколо саме цієї справи найбільше питань, я її окремо на графіку роз'яснив.

Наступний міф: а що у нас відбувається з початковою базою активів, яким чином її розраховувати? Ще раз хочу наголосити, що ключовим при

впровадженні стимулюючого, не важливо, які ставки будуть потім застосовуватися, ... визначити реальну вартість активів. Оскільки ні податкова, ні фінансова, ні приватизаційна вартість, будь то індексована чи неіндексована, не дає відповідь на це питання, в багатьох країнах, особливо якщо був період великої інфляції, відбувалася переоцінка. Можу назвати чотири великі країни, які це зробили: Велика Британія, Італія, Польща, Чехія.

Наступна теза, яку я хотів всім донести. Методика фонду є повноваженням Фонду державного майна. Ми, дійсно, як комісія погоджуємо, аналізуємо цей документ, і вважаємо, що він є обґрунтованим. Більше того, для того щоб на цифрах вам пояснити, наскільки зменшується початкова первісна вартість заміщення начебто на виході, наведу цифри середні по компаніях.

Середній знос, який враховується в оцінках, складає 72 відсотки. Тобто якщо новий актив коштує 100 гривень, то в розрахунку оцінки береться лише 28 гривень.

Наступний крок: утилізація. Середня утилізація по компаніях по вибірці складає 74 відсотки. Тобто потім до цих 28 гривень ще застосовується коефіцієнт 0,74, який, до речі, є досить рідким, оскільки в більшості країн є очікування, що обсяги споживання будуть зростати, і цей коефіцієнт фіксується не один раз на все життя, а є динамічним.

В підтвердження моїх слів цитати зі звіту CEER – це Рада європейських енергетичних регуляторів. Сказано про те, що оскільки в кожній компанії різні облікові політики, а регулятору необхідно привести все у відповідність, найчастіше в європейських країнах саме регулятор має повноваження за методикою оцінки. Необхідно проводити, некоректною, простою мовою - переоцінку, коректною, професійною мовою – оцінку первісної вартості регульованої бази активів.

Третє: щодо ставок на бази активів. Лунає багато пропозицій: 0, 5, 12, 19... Ніхто не ставить питання, а як має бути, яким чином обґрунтовуються ці ставки. Якщо розглянути в кожній окремій країні Європи, як поступають

регулятори, незалежні, професійні, які тривалий час функціонують без політичного втручання та впливу, то у всіх випадках це середньозважена вартість капіталу (WACC). Але є нюанси, я нюанси хотів би роз'яснити. Можливо, дуже гарно видно, але я поясню суть.

Я ні від кого з українських експертів, на превеликий жаль, і в комітеті це поки що не обговорювалось, не чув: ставка має бути претекст чи пост-текст, чи вона має бути vanilla. Якщо хтось з присутніх може пояснити різницю між vanilla і претекстом, я з задоволенням хотів би це побачити. Я, наприклад, останній раз чув таке питання, коли був Секретаріат Енергетичного Співтовариства, і, дискутуючи з ними, ну, відповідь була єдина: ну, це має бути WACC. Чи у вашій країні WACC складає 5, чи 12 – це інше питання, але ви як регулятор маєте обирати ставку на рівні WACC, і інших варіантів бути не може.

Саме тому, оскільки комісія вважає, що треба вибирати принципи правильні і які не будуть шкодити в майбутньому, закладаючи в ящик Пандори, що через політичне втручання ставки можуть бути змінені до нуля, а потім підвищені навіть більше, ніж вартість капіталу, на нашу думку, є доречним застосовувати WACC один до бази активів.

Четверте. Лунає багато тез, що начебто в Україні при впровадженні стимулюючого тарифоутворення тарифи для промисловості будуть перевищувати такі, що є зараз в Європі. Ми зробили такий розрахунок, ми цю презентацію розмістимо на сайті в розрізі кожної області, кожного обленерго, можна буде побачити, що найвищий, який може бути, - це "Чернігівобленерго", який є дешевшим все одно, ніж будь-яка країна Європи. найдешевша країна Європи на сьогоднішній день – це Швеція, з тарифом для промислового споживача 6,64 євроценти. В Чернігові це буде 5,84. Найменше буде в "ПЕМ-Енерговугілля" і складатиме 4 центи 69 десятих. 4 центи 69 десятих – майже на 30 відсотків менше, ніж найнижче значення в Європі.

Крім того... *(Шум у залі)*

Для населення на сьогоднішній день... На сьогоднішній день, хочу звернути увагу, що, якщо мова йде про ціну генерації, то треба коректно підходити до визначень. На сьогоднішній день популярно є порівнювати серед експертів ОРЦ, що не є ціною генерації, оскільки в ОРЦ також враховані компоненти негенерації: дотації, "Укренерго" кошторис, кошторис енергоринку, акциз тощо.

На сьогоднішній день ціна генерації в Україні складає поточно в першому кварталі 32 євро за мегават. Це є середньозваженою ціною для всього графіку навантажень, тобто це не ціна базової генерації, це не ціна пікової генерації – це середньозважена ціна генерації. В той час звіту Єврокомісії базова генерація в середньому по Європі коштує 38 євро за мегават, а пікова коливається від 50 до 60 євро за мегават.

Ключове, що я хотів цим донести всім присутнім, що навіть після впровадження стимулюючого тарифоутворення, без навіть елімінації крос-субсидування, тарифи в Україні для промисловості залишаються найнижчі в Європі.

Наступне, що я хотів би прокоментувати. В суспільстві багато лунає, розповсюджена хибна думка про те, що процес прийняття рішення є непрозорим, кулуарним тощо. Ця інформація не відповідає дійсності.

Кожен, хто хоч раз стикався з комісією, знає, що навіть до прийняття Закону про незалежність регулятора комісією було реалізовано і доступ до онлайн-трансляції засідань. Після набуття чинності закону - і тут графічно зображено, - є календар засідань, на кожну дату можна зайти, побачити детальні матеріали, можна зареєструватися онлайн, можна дивитися онлайн через YouTube-канал, прийняти участь, виступити, і лише після того комісія приймає рішення. Крім того, на виконання Закону про незалежного регулятора комісією було прийнято методичку, порядок, перепрошую, проведення відкритих слухань.

Не буду пояснювати на словах, пропоную подивитись відео. Виступає заступник міського голови міста Львова пан Бабак. В принципі, я всіх

заступників мерів, деяких мерів знаю особисто уже дуже добре, тому що вони мінімум два роки їздять в комісію, виступають особисто на засіданнях комісії перед членами. Прошу включити. Прошу включити вас. Можете включити відео в презентації? З вашого дозволу, я поки знайду на своєму телефоні і потім включу суть, щоб ви почули від саме пана Бабака, а не від мене.

А можна наступний слайд? Шоста теза. Дуже багато почув після тез, підвищена увага з'явилась до теми RAB-тарифів, що начебто комісія вживає мало заходів контролю над обленерго. Ця інформація також не відповідає дійсності. На сайті комісії опубліковано план проведення заходів контролю, кожний акт доступний онлайн, кожний акт заходу контролю розглядається на відкритому засіданні, і можна на цифрах спростувати тези багатьох експертів.

Перше. На слайді ви можете побачити динаміку штрафів, що застосовувались, і динаміку вилучень. За результатами перевірок ще 2014 року, які тривали в 2015 році, було накладено 700 тисяч штрафів. За результатами перевірок за 2016 рік у 2017 році було застосовано штрафів на суму 18 з половиною мільйонів гривень відповідно до законів, затверджених Верховною Радою України, більше ми застосовувати не можемо. Але найбільш болючим для обленерго було рішення комісії про вилучення коштів та визначення сум, які були не витрачені за цільовим, і зобов'язано їх використати в напрямку інвестиційної програми. Ця сума якщо складала в результатах 2014 року – 500 мільйонів гривень, останні два роки складає приблизно 4 мільярди, і майже 2 мільярди з тарифів було вилучено, тобто тарифи були зменшені.

Повірте мені, що при прийнятті цих рішень як співробітники, так і члени комісії, приймали рішення виважено, але додому йшли з обережністю.

В цьому слайді я хочу зробити кейс-стаді подвійних стандартів до стимулюючого тарифоутворення. Давайте розглянемо наступні припущення і реакцію народних депутатів ймовірно.

Зростання вартості за результатами переоцінки - в 31 раз, зростанні амортизації, врахованої в тарифах, - в 90 раз, регуляторна норма доходів на стару базу активів – 15,13 відсотка. Ну, це ж "зрада", якщо оперувати дефініціями деяких народних депутатів. А насправді це історія успіху, це "Укртрансгаз".

Тому можна сказати, що деякі думають, що це платить не український споживач, а насправді тариф є єдиним для всіх споживачів, і необхідний дохід розрахований, виходячи з припущень, в 31 раз – база активів, амортизація, що зросла, в 90 раз, і ставки, що складають 15 відсотків, застосовуються до всіх споживачів. Тому, коли питають: це реформа чи перешкода? – я запропонував би ще "чи це політичний піар".

Ну і як резюме хочу сказати наступне. RAB-регулювання є необхідною реформою для України. Чому? Тому що запропонована модель відповідає європейським національним пріоритетам, документи розглядалися фаховими спеціалістами, Міжнародна енергетична консультаційна компанія, проект очолив экс-посол в Україні США пан Карлос Паскуаль; розглядалось словацьким регулятором RONI та багатьма іншими профільними установами.

Запровадження стимулюючого тарифоутворення створює в принципі нову парадигму, оскільки компанії будуть зобов'язані, крути – не верти, заощаджувати. І мотивація менеджменту буде – заощаджувати, тому що тарифи будуть фіксовані на період дії регуляторного періоду: 3 роки перших та 5 наступних. Обов'язковість інвестицій – 50 відсотків від норми доходу, а також внутрішнє їхнє спонукання, оскільки при заощадженні ці кошти залишаються для них.

Наступна теза. Ми всі оперуємо цифрами 30 мільярдів. Чув від депутатів, що таке навантаження на споживача. Цифри вражаючі, чи не так? Дуже великі. Але ніхто не каже про те, а скільки потреба, скільки потреба для того, щоб забезпечити якісне електропостачання. І виявиться наступне. Нам всім як споживачам необхідно забезпечити безперервність, така має бути політика держави. І нам треба обрати найбільш ефективний шлях з

мінімальним фінансовим навантаженням, як це зробити. І виходить так, що при системі "затрати+" вся сума необхідна має бути включена відразу в тариф; або друга опція, яка пропонується, в кожній країні була запроваджена, що включається лише частина, включається лише амортизація та дохідність і створюються стимули для компаній обирати найбільш ефективні. Тобто на горизонті 10-20 років навантаження на споживача для відновлення буде точно меншою.

І друга теза, яку може розрахувати, в принципі, кожен учень, мабуть, 6-го чи 7-го класу, коли можете виводити цифри в ступінь. За 8 років, тобто 3 роки перший регуляторний період і 5 років наступний регуляторний період. Якщо у нас тарифи індексуються просто на інфляцію, а інфляція минулого року склала 13,7 відсотків, то якщо у нас базовий 100 гривень тариф, то через 8 років він складатиме 279 одиниць, а в разі застосування стимулюючого тарифоутворення, де передбачено вже коефіцієнт ефективності 1 відсоток, через 8 років відносно базового періоду тариф буде 260 одиниць. Тобто заощадження 29 одиниць за операційними витратами виключно, не враховуючи лише частки капітальних витрат.

Наступна. Комісія вже забезпечила повний доступ до матеріалів до проведення відкритих слухань і обговорення рішень. Це підтверджується, сподіваюсь, ми включимо відео пана Бабака.

І остання теза. Як тільки це рішення запроваджено, комісія вже довела, що контроль забезпечує над цільовим використанням ліцензіатами належний, приймає рішення про застосування штрафів, і відповідно до методики у разі, якщо ліцензіати не виконують вимоги регулятора, будуть вилучені кошти і перехід буде здійснюватись знову на систему по "затрати +".

Хочу сказати, що за останні кілька місяців я спостерігаю надмірну концентрацію медіа над виключно кількома питаннями: ставка – переоцінка з метою забалакування всього цього, для того щоб відволікти увагу від пріоритетів і переваг цієї реформи, в принципі. Вважаю, що подальше обговорення цієї теми без детальної, фахової і професійної дискусії є просто

контрпродуктивним для України.

Тому закликаю прийняти відповідальне рішення, підтримати цю реформу нарешті, яка дозволить забезпечити належну якість для споживачів з мінімальним фінансовим навантаженням, стимулами для компаній, також з позитивним впливом як для приватизації, так і для економіки. Тому що всі ці суми, які називаються вони будуть інвестовані в Україну. Більшість обладнань все одно виробляються в Україні і заробітні плати працівників - українські.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Дмитре, щиро дякую вам. Але я єдине сподіваюся, що ваш прихід на наш круглий стіл і така фундаментальна презентація пов'язана не тільки з повагою до британського посольства, а й до Верховної Ради і до Комітету палива і енергетики, так, як то завжди було.

ВОВК Д.В. Безперечно, завжди

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Для того, щоб ми не розвивали логіку дискусії, я думаю, буде правильно, якщо ми зараз дамо можливість

(Загальна дискусія)

ВОВК Д.В. Питання поставила Ольга Валентинівна.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, давайте.

ВОВК Д.В. Моє питання.. найкраще було б робити відповідь якби відео тут спрацювало. Пан Бабак виступав на комісії після того, як він приймав участь у відкритих обговореннях у місті Львові. Місто Львів, як він повідомив, характеризується великою кількістю громадських

організацій, але економічні розрахунки є завжди переконливими. Після одного місяця на місці, потім одного місяця на рівні комісії приймається рішення. Якщо у нас сьогодні вже 2 березня, то й мова про 1 квітня йти не може.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Для того, щоб не розривати логіку, давайте ми попросимо заступник голови Фонду державного майна, важливо, дати своє бачення, свою візію, частково відповісти на ті запитання, які є, які прозвучали. І от мене особливо цікавить от ця методологія, про яку ми так багато... тарифоутворення і переоцінки, а як... чи вплине вона на приватизацію енергетичних об'єктів, обленерго, яку ми плануємо провести відповідно до рішення, яке прийняла Верховна Рада?

Будь ласка, Євген Вікторович.

АСТАШЕВ Є.В. Дякую.

Шановний головуючий! Шановні присутні! Дякую за можливість, що ви надали слово. Я позволю собі нагадати деякі речі, на яких базується діяльність Фонду державного майна України стосовно РAB-регулювання та оцінки корпоративних прав держави. Це, до речі, різні речі, і я хочу так коротко на них зупинитися.

По-перше, це стаття 9 Закону "Про природні монополії", частина друга, де визначається, що суб'єкти природних монополій зобов'язані визначити регуляторну базу, яка задіяна в діяльності, що підлягає регулюванню шляхом проведення одноразової оцінки незалежної. На підставі цього була розроблена методика оцінки активів суб'єктів природних монополій, яка затверджена була в Мін'юсті в 2013 році та має №52223054.

Під час переходу на стимулююче регулювання суб'єкт господарювання рахує амортизацію, дійсно, витрати на утримання активів таких підприємств та враховує ставку доходності на нові та старі активи таких підприємств.

Перелік активів регулювання визначається Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг. Причому я звертаю увагу, що при цій оцінці діяльність підприємства не враховується, тобто не враховується ні дебіторська, ні кредиторська, ні ефективність, ні становище на ринку не враховується. Тому це принципова відмінність від методики 1891-ї, яка регулює оцінку з метою приватизації. Там враховується питання і дебіторської, і кредиторської, і чутливість ринку, і стан основних фондів, і соціальне навантаження та багато інших. І тому є деякі відмінності в ціні. Крім того, і це суттєво відрізняє процедуру оцінки для цілей переходу на стимулююче регулювання від процедури оцінки для цілей приватизації.

Однак слід зазначити, на наш погляд, що в цілому запровадження RAB-тарифу надасть реально вартість корпоративних прав держави в пакетах енергетичних компаній буде зростати. Чому? Я вважаю, що, по-перше, це зріст інвестиційної привабливості. Тому що правила гри становляться більш прозорими і інвестор, він бачить, що він вкладає і в кінцевому терміні що він має. Тому тут при приватизації, на мій погляд, RAB-тариф буде фактором, який буде впливати на зростання ціни при процедурі проведення оцінки.

Крім того, і повідомити присутніх, що сьогодні на Раді реформ Президентом підписана вже нова редакція закону про приватизацію. І є інформація... тому приватизація по Перехідним положенням буде розділяти на два великих сектори – це мала і велика. Усі обленерго, що сьогодні є у Фонді державного майна України з великою державною часткою – це "Миколаївобленерго", "Хмельницькобленерго", "Тернопільобленерго", "Черкасиобленерго", "Запоріжжяобленерго" і "Харківобленерго", вони будуть іти по процедурі з радником, тому що їх вартість складає більше 250 мільйонів гривень. І тому Фонд державного майна України буде проводити отбір радника приватизації і замовляти у нього послугу оцінки. Тобто процедура змінюється повністю. І радник, він волен, ну, на сьогодні цей приклад діє по компанії "Центренерго", де радники є Ernst & Young, він є

замовником оцінки. І у Фонду державного майна України залишається тільки процедура рецензування звіту про оцінку. І я вам скажу, що при цій процедурі оцінка не є рішучим фактором встановлення стартової ціни компанії і корпоративних прав компанії, тому що радник вправі враховувати ще і зовнішні фактори, а RAB-тариф, який радником буде враховано і який буде впливати на стартову ціну в сторону її збільшення, тому що ця інвестиційна складова абсолютно інша, ніж діяла раніше.

От коротко, якщо... Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Євген Вікторович, я дякую. Але, з великою повагою до Фонду державного майна як державної інституції, я вам хочу сказати, якщо Фонд державного майна і надалі так буде управляти державними компаніями, як ви, наприклад, управляєте "Черкасиобленерго", то ми в процесі приватизації нічого не отримаємо в державний бюджет, нам треба буде ще доплатити, щоб його хтось взяв.

Я прошу Фонд державного майна: ви проаналізуйте фінансові показники "Черкасиобленерго" в 14-му році на початку і проаналізуйте, в якому стані "Черкасиобленерго" знаходиться сьогодні. І ви проаналізуйте, що відбулося за останні 4 роки. Хто, чому науправлявся так цією компанією, що вже вистачати у державному бюджеті для того, щоб розраховуватись по тим боргам, які там виникли. І це питання не тільки по "Черкасиобленерго". Сьогодні ми запросили голову Комітету промислової політики Віктора Галасюка, його виступ буде присвячений дотичній проблемі підключення до мереж електричних. Але я вам хочу сказати по "Черкасамобленерго", який інвестиційний проект не візьми, є офіційна частина і давай нам неофіційну частину.

Я, друзі, тут є багато керівників обленерго, я би вам запропонував би завершувати ці експерименти і передати власникам своїм: достатньо вимивати кошти з обленерго, тому що ніякий RAB-тариф не допоможе нам компенсувати ті збитки, які сьогодні відбуваються. Ви дуже добре знаєте,

про що я говорю. Я хочу всіх попередити, що по всіх виявлених технічних умовах за останні 3 роки комітет буде ініціювати спеціальні перевірки по всіх інвестиційних проектах. Відповідні контролюючі інституції з тими, хто підключав, і з тими, хто підключався.

Тому моє прохання, вибачте за емоції, але проблем, пов'язаних з державними компаніями в першу чергу набагато більше, ніж з приватними.

Будь ласка, від Міністерства палива і енергетики пані Ольга....

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, будь ласка.

АСТАШЕВ Є.В. Дякую за ваше зауваження. Коротко по "Черкасиобленерго". Дійсно, там дуже складна ситуація була, і на сьогодні вона поліпшується. Я хочу зазначити, що заборгованість по заробітній платні за грудень виплачена повністю. Дякую колезі пану Вовку, тому що "Черкасиобленерго" вже переведено на 100-відсотковий тариф. І я думаю, що найближчим часом це суттєво вплине на боргові зобов'язання, в тому числі і по заробітній платні.

І на сьогодні найбільший борг - це черкаський "Азот", в судах справи ми на цьому працюємо. І дякую за...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я, до речі, пана Вовка хотів би подякувати дещо за інше: за те, що протягом трьох останніх років НКРЕ неодноразово ініціював у НАБУ, в Генеральній прокуратурі, в Міністерстві внутрішніх справ перевірку по тим енергетичних компаніях, де державні пакети акцій великі, але управляються не зовсім ефективно. Це теж для того, щоб всі знали і щоб ми були об'єктивними.

Будь ласка, пані Ольга, Міністерство палива й енергетики.

БУСЛАВЕЦЬ О.А. Дякую.

Шановний пане голово! Шановні народні депутати і всі присутні, колеги! Я хочу зацентувати увагу як представник міністерства саме на технічній політиці, яку формує міністерство. І від реалізації цієї технічної політики, енергопостачальних компаній, в тому числі в період підготовки до нової моделі ринку, в якому ми зараз знаходимось, буде залежати, що отримує споживач кінцевий від реформи ринку електроенергії. Тому міністерство приділяє особливо увагу ефективності та економічності роботи розподільчих компаній, розподільчих мереж.

Звичайно, я не буду акцентувати увагу, на яких саме заходах акцентує увагу міністерство, але саме це може надати споживачу наші задекларовані норми в Законі "Про ринок електричної енергії" щодо отримання відповідної якості послуг електропостачання, можливості управління своїм попитом та впливу на власні рахунки.

Хочу сказати і навести деякі цифри щодо поточного рівня інвестування в електричні мережі і що потрібно. Міністерство затверджується, а компаніями енергопостачальними готуються п'ятирічні плани розвитку розподільних електричних мереж. Можу сказати, що поточний рівень інвестування в розподільчі мережі за останні 5 років при плані 19 мільярдів гривень склали по факту 14 мільярдів, по року це складає близько 3 мільярдів гривень. Звичайно, такі компанії, і сьогодні от Олександр Георгійович згадував "Черкасиобленерго", хочу нагадати, що це не єдина компанія, яка знаходиться в управлінні Фонду державного майна і знаходиться в скрутному становищі, і взагалі не виконує останні роки інвестиційні програми, що може призвести до дуже складних наслідків технічних і аварій, про які ми повинні теж розуміти, що таке може бути.

Тому рівень інвестування досі недостатній, і завдяки компаніям, які взагалі не виконують їх, навіть ті кошти, які передбачені інвестиційними програмами, вони не освоюються в повному обсязі. Якщо оцінювати суму необхідних інвестицій відповідно до тих планів розвитку розподільчих

мереж і тих об'єктів, які потребують у першу чергу модернізації, заміни, капітального ремонту, то ця сума оцінюється за 5 років 68 мільярдів, або 13,6 мільярдів на рік, що на 11 мільярдів більше, ніж інвестується в поточному році.

На сьогодні в Міненерговугілля надійшло від 12 енергопостачальних компаній інвестиційній програми під стимулююче тарифоутворення. Ми аналізували їх, можу сказати, що рівень фінансування цих інвестпрограм збільшується від поточного рівня від двох до семи разів. У мене виникає стурбованість щодо можливості освоєння такого рівня коштів, які передбачені. І в своєму зверненні до Національної комісії міністерство акцентувало на цьому увагу. Тому, я думаю, ті процедури, які сьогодні є: виконання проектних робіт, проведення тендерних процедур і необхідних закупівель товарів і послуг, наявних технічних можливостей ліцензіатів і наявності підрядних організацій з виконання запланованих робіт - потребує теж ґрунтовного опрацювання та аналізу. Можливо, зміни або спрощення деяких процедур, тому що наявність коштів ще не означає, що вони будуть освоєні і будуть слугувати можливістю для реалізації тих необхідних заходів, які є.

Тому підсумовуючи сказане, міністерство в цілому підтримує необхідність впровадження стимулюючого тарифоутворення як джерело для приходу інвестицій і покращання ситуації зі станом наших розподільчих мереж, а яким чином це буде запроваджено... Ну, я маю надію, що за результатом сьогоднішньої дискусії регулятором буде сприйнято ту критику і, можливо, обґрунтовані якісь зауваження для прийняття виваженого рішення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Ольго.

Я зараз з великим задоволенням хочу запросити до виступу голову Комітету промислової політики Віктора Галасюка. Наш партнерський

комітет, з яким ми проводимо дуже багато різних заходів, тому що зрозуміло, що не може бути промислової політики без ефективної енергетичної політики і без модернізації енергетичного сектору, так само, як і навпаки не може бути ефективної енергетики, якщо не буде споживачів, які будуть використовувати ті... і споживати ті енергетичні ресурси, які...

Пане Віктор, будь ласка.

ГАЛАСЮК В. В. Дякую, шановний Олександр Георгійовичу, по-перше, за організацію круглого столу такого високого рівня по такій гострій проблемі, по-друге, дякую вам за запрошення. І перед тим, як перейти до основної теми свого доповіді, я хотів би на дві позиції звернути увагу.

Ну, по-перше, мене теж зачепило висловлювання пана Вовка щодо причини його участі у цьому круглому столі і пасажі про британське посольство, до якого я, безумовно, відношуся з великою повагою, але я думаю, що всі державні службовці в Україні, в тому числі найвищого рівня, в тому числі очільники незалежних регуляторів, мають приймати участь в подібних парламентських відкритих круглих столах, виходячи з національного законодавства України. Виходячи з інтересів захисту національних... і розвитку національної економіки, ну і, безумовно, я думаю, що поваги до парламенту в парламентсько-президентській, підкреслюю, республіці, по-перше.

По-друге, я хотів би запитати, Олександр Георгійович, а міністра економіки чи когось із заступників ви запрошували на круглий стіл?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми запрошували першого заступника міністра економіки пана Нефьодова.

ГАЛАСЮК В.В. Не бачу пана Нефьодова, ну, очевидно, в нього є більш вагомі питання, ніж питання енергетики, промисловості, мабуть, він займається розвитком якихось інших напрямів, ми це питання з'ясуємо.

Друге – питання контексту, що стосується стимулюючого тарифоутворення. Я думаю, що ви абсолютно коректно на самому початку позначили це питання, що майже ні в кого немає сумнівів, що стимулююче тарифоутворення потрібне для того, щоб модернізувати ті мережі, які сьогодні вцент абсолютно зношені, шалені втрати, за які платимо ми з вами, всі споживачі, промисловість і побутові споживачі. Це абсолютно неприпустимо, тобто модель є неринковою, вона є спаплюжена. Але, з іншого боку, має величезне значення, яким має бути це стимулююче тарифоутворення, тому що ті питання, які сьогодні вже гостро лунали і від шановних колег народних депутатів, і які, я думаю, сьогодні будуть обговорюватися щодо обґрунтованості оцінки, щодо розміру тих ставок дохідності, які є, вони мають стати, безумовно, предметом фахової дискусії і консенсусу на основі балансу інтересів енергетики, промисловості і побутових споживачів, безумовно. Тому що без знайдення такого балансу, створенням якихось штучних перекосів, я думаю, що ми можемо втратити конкурентні позиції і в промисловості і вдарити по споживачу. Безумовно, ми як парламентарі з вами цього не можемо припустити, тому я дуже вдячний, що сьогодні вже такий відбувається перехід на операційний рівень обговорення, на такій високій парламентській платформі.

Що стосується теми моєї доповіді, я думаю, що це питання, яке сьогодні одне з найбільших питань, яке турбує українську промисловість і інвесторів, які хотіли би побудувати в Україні виробництво. Це стосується українських інвесторів, це стосується закордонних інвесторів. А саме: мова про модель приєднання до інженерних мереж в Україні.

Олександр Георгійович, ви частково вже назвали ті проблеми, і вони стосуються не одного обленерго, а дуже багатьох і державних, і приватних обленерго. І та проблема полягає в тому: щоб побудувати в Україні завод і почати випускати продукцію, платити зарплату і податки, інвестор вимушений заплати за інфраструктуру, по суті, в чотири рази. Чому в чотири рази? Тому що перший раз при отриманні технічних умов для того,

щоб йому їх не завищувати, дуже часто, на жаль, вимагають хабара. Це перший раз. Другий раз: збудувати за технічними умовами монополіста об'єкт інфраструктури і подарувати його монополісту. Це другий раз. Третій раз: заплатити державі податок при цій трансакції. І четвертий раз ще сплатити в тарифі інвестиційну складову, яка там присутня і яка є достатньо вагомою. Тобто, по суті справи, створені абсолютно драконівські, абсолютно необґрунтовані шалені бар'єри на вхід в українську економіку. І дуже часто ці витрати, які я назвав, вони сягають десятків відсотків від тих капітальних видатків, які інвестор має в інвестиційні програми на будівництво того чи іншого заводу. По окремих випадках вони сягають і більш ніж половину взагалі інвестиції. Ну, це абсолютно неприпустимо. Результатом цього є те, що сьогодні Україна займає 130 позицію в рейтингу Doing Business за показником підключення до електромереж, 130 позицію - одну з останніх в світі.

Більше того, коли ми дивимося не просто на рейтинг, а на показники, значить, строк підключення до електромереж, вартість підключення, якщо ми перераховуємо її на рівень ВВП, на рівень доходів населення в Україні, то ми отримуємо, що сьогодні в Україні одне з найдорожчих у світі підключення до мереж, на рівні таких відсталих країн... Ну, не буду називати яких відсталих, щоб не спричинити дипломатичного скандалу. Але це на порядок відрізняється в гірший бік від наших країн-сусідів, від наших країн-конкурентів, і навіть таких найближчих, скажімо, там сусідів, як і Польща і Білорусія і так далі.

Ситуація неприпустима, її треба міняти абсолютно докорінно. Саме тому... І, до речі, промислові асоціації повністю поділяють цю позицію.

Значить, саме тому ми розробили з фаховою спільнотою, з експертами, з промисловцями законопроект 6671 щодо нової моделі підключення до інженерних мереж, який дуже широко обговорювався і перед його реєстрацією, і після того, як він був зареєстрований. На сьогодні він погоджений профільним комітетом для прийняття його за основу. Він

входить до промислового пакету реформ, куди входять найважливіші, стратегічно важливі для економіки промислові законопроекти також: про експертно-кредитне агентство, який був прийнятий парламентом, про індустріальні парки, "Купуй українське, плати українцям", нова модель державних закупівель. Тобто це один з найвагоміших економічних законів не тільки року, а за всю історію незалежності України.

Я хочу наголосити, що цей законопроект підтримується – я відповідні з собою взяв спеціально офіційні листи, – Міністерством економічного розвитку і торгівлі, Американською торгівельною палатою в Україні, Федерацією роботодавців України, Офісом ефективного регулювання (BRDO), Конфедерацією будівельників, Ліги оборони підприємств, проектом USAID "Лідерство економічного врядування" і ще дуже багатьма суб'єктами.

В чому полягає головна новація, ключові ідеї цього стратегічного законопроекту? По-перше, це повна прозорість технічної документації монополістів, інформація про ті потужності вільні і про стан мереж, які ми на рівні закону зобов'язуємо розкрити на операційному рівні. Це дуже схоже на те, що в добровільному порядку робить, наприклад, "Укренерго". Ми хочемо встановити обов'язковість на рівні закону.

Друга новація – це можливість конкурентності, передбачити конкурентність по підготовці технічних умов, для того щоб технічні умови могли готуватися не тільки зсередини самими монополістами, але і ззовні, для того щоб могла бути проведена відповідна адвокація. Безумовно, рішення буде оставатися за монополістами, але вони мають знати, що у випадку, якщо вони необґрунтовано відмовляють в наданні адекватних технічних умов, то ця інформація потім буде предметом відповідних розслідувань, і в тому числі правоохоронних органів.

Наступна новація – те, що ми чітко покроково виписуємо процедури і жорсткі санкції за їх порушення, для того щоб реально скоротити терміни приєднання і забезпечити роботоспособність цієї моделі, про яку я говорю.

Ну і нарешті головна новація – це обов'язок викупу монополістами в несправедливих ринкових умовах тих інженерних об'єктів, які створені інвесторами, промисловцями, будівельниками, аграріями, підприємцями за технічними умовами, які видані відповідними монополістами. Причому я підкреслюю, що мова іде не про електроенергетику, мова іде про всі види інфраструктури: електроенергетика, газ, вода і так далі. Тобто це наскрізна модель, через яку, по суті, ми хочемо запровадити в Україні підхід, який надзвичайно близький до американської моделі і до ізраїльської моделі. Будуєш в Ізраїлі завод – ніякої там тобі плати за підключення, нічого, готову точку підключення тобі дають, і причому це реальні кейси, які ми в тому числі будемо спільно з вами розглядати і на парламентському столі по промисловій стратегії, який відбудеться в сесійну середу. З України вже еміграція відбувається не тільки людей, не тільки підприємців, вже і заводів, тому що там дають безкоштовно приєднання до мереж. А нам казки розповідають: це неможливо, це не спрацює, немає, де взяти кошти. От нам сьогодні пан Вовк показав, де взяти кошти. Я думаю, що навіть якщо оці параметри досить суттєво скоригувати, то це є реальне джерело для того, щоби зняти цей інвестиційний бар'єр, зробити для нових заводів, для нових будівництв, для нових об'єктів в сфері сільськогосподарського господарства підключення таким, як в Ізраїлі і в США, а не таким, як воно є сьогодні на рівні Гондурасу, Кенії і Замбії, між якими знаходиться Україна сьогодні за складністю підключення до інженерних мереж.

Тому ми провели моделювання, причому я дуже вдячний вам за ті консультації, поради, і такий стрес-тест, який ми спільно з вами робили по цьому законопроекті, бо ми зібрали інформацію, скільки коштів сьогодні передбачено в тарифах монополістів на відповідну модернізацію мереж. Це стосується, знову-таки, я кажу, всіх видів мереж. Ми зібрали інформацію про те, скільки витрачено інвесторами на відповідні підключення. Ми порівняли цю інформацію. Ми бачимо, що навіть при існуючій сьогодні системі інвестиційної складової ми бачимо резерви, які дозволять реалізувати ту

модель, яка пропонується. Але, безумовно, стимулююче тарифоутворення – це стане повною гарантією забезпечення джерела до такого безкоштовного приєднання до інженерних мереж.

Тому я дякую вам за можливість виступу. Розраховую на вашу підтримку, підтримку шановних колег з профільного комітету, ну а також, безумовно, на швидке просування цього законопроекту, який підтримує українська промисловість, українські будівельники, українські аграрії. Треба знімати всі бар'єри на вхід в українську економіку, тоді зміняться показники інвестицій в країну, тоді зміняться показники добробуту. Бо без цього, вибачте, у нас закордонні інвестиції будуть приходити або в якісь там електронні торгівельні системи, або у фінансовий сектор і так далі. Нам треба будувати виробництва.

Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лев Теофілович, будь ласка.

ПІДЛІСЕЦЬКИЙ Л.Т. Я хочу прокоментувати шановному колезі, бо ми це дискутували і обговорювали. Насправді питання, що стосується електромереж, вирішено давно. І Законом "Про ринок електроенергії", який був прийнятий і вступив в дію в червні, передбачається, що стаття 21, яка називається "Підключення до електромереж", вводиться в дію протягом 9 місяців, тобто з 13 березня вона буде в роботі, і, власне, всі питання технічних умов і всі питання тих проблем, про які ви озвучили, вони вже вирішені. Єдине, що лишилося нам дочекатися, - це вартість, яку має прорахувати незалежний регулятор - крапка. З 13 березня будуть в нас прозорі підключення: якщо інвестор хоче збудувати, йому виставляють просто рахунок, ніяких техумов, ніяких переживань, він оплачує - і йому за найближчий термін це здійснюють підключення. Абсолютно подібне нестандартне приєднання, фактично прирівняння до стандартних, які існують на сьогоднішній день.

ГАЛАСЮК В.В. Шановний пане Лево, ми з вами мали дискусію з цього питання, і ви знаєте, що і законопроект був зареєстрований, і листи підтримки від промислових, будівельних, аграрних асоціацій були отримані вже після прийняття тих норм, про які ви кажете. Так що українські промисловці не вбачають рішення в тій моделі, яка є, адже вона зберігає платну модель, як би це не маскували, платну модель підключення до мереж.

Тому ми вважаємо, що має бути прийнято саме такий кардинальний підхід, який дозволить зняти інвестбар'єри на вхід в Україну. Подивіться на статистику прямих іноземних інвестицій - і ви отримаєте відповідь на своє питання.)

ПІДЛІСЕЦЬКИЙ Л.Т. Я тільки останню реакцію. Пане Галасюк, я вас прошу, ви тільки що прозвучали в своїй дискусії, у виступі ви сказали, що оця модель RAB - вона може це питання вирішити. Тобто я зрозумів, що ви цю модель RAB підтримуєте. Так? От скажіть, будь ласка, пряму відповідь.

ГАЛАСЮК В.В. Ви, очевидно, неуважно слухали мій виступ, тому що я наголосив на тому, що, безумовно, потрібна стимулююча модель.... Панове, я вас не перебивав, з повагою до вас... Якщо дозволите.

Я ще раз наголошую на тому, що я вважаю, що має бути стимулююча модель тарифоутворення, яке забезпечить можливість модернізації мереж, але вона має бути прозорою, ринковою, жодним чином не має бути завищена або оцінка активів, або відсотки доходності на ці активи. Але ми маємо мати джерело, для того щоб не драти в 3 шкури, коли будують завод за 80 мільйонів гривень, а з них хочуть 30 чи 40 мільйонів за підключення. Вони не будують цей завод, і я вам таких прикладів можу десятки навести.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я думаю, що ми дискусію будемо завершувати. Це говорить про дуже високий, професійний рівень дискусії, який відбувається

між комітетами і в комітетах, і в стінах українського парламенту. Але я би запропонував як головуючий, ми все рівно повинні розуміти, що тема підключення є надзвичайно гарячою, ми дійсно дуже багато працювали над законом про ринок електричної енергії. І я думаю, що давайте ми подивимось, як буде працювати ця норма, про яку сказав Лев Теофілович. Ми, скажімо, протягом березня-квітня місяця і через місяць-півтора ми можливо зберемо такий самий круглий стіл і подивимось, наскільки вирішують це або що потрібно зробити для того, щоб вирішилась проблема підключення до електричних мереж.

Але я, з іншої сторони, хотів би знову переключитися на тему RAB-регулювання, щоб ми не збивалися з теми, і сказати, що у нас є наші партнери, наші стратегічні інвестори. Принаймні я хотів би запросити до слова заступника директора Європейського банку реконструкції і розвитку пані Марину Петров, тому що вони одночасно інвестують і в енергетику, і одночасно інвестують і інвестиційні проекти, і одночасно вони можуть дивитися на цю проблему з різних сторін, знаючи досвід і практики в інших країнах Європейського Союзу.

Будь ласка.

ПЕТРОВ М. Спасибо большое.

Ну, во-первых, я очень благодарна Раде за то, что у нас есть такая дискуссия, и вообще за то, что особенно Комитет по энергетике не только принимает очень хорошие законы, но и дает такую площадку, на которой мы можем обсудить, каким образом эти законы в реальной жизни работают.

Я не буду долго рассказывать, почему RAB-тарифы – это правильно и хорошо как концепция, да и, более того, наверно, многие из вас знают, что мы в том числе просили, чтобы не происходило приватизации новых энергетических активов до тех пор, пока не будут введены RAB-тарифы. Это, действительно, современная методика, которая при правильном применении должна стимулировать инвесторов к тому, чтобы инвестиции в энергетику

росли. Я тоже не буду здесь говорить общие слова. Мы все знаем, что действительно украинская энергетика очень сильно недоинвестирована и действительно потребность в том, чтобы внедрять новые технологии, более эффективные, там она существует на всех уровнях. Вот просто, поскольку у нас здесь такая политическая трибуна, я немножко в странном качестве, наверно, выступлю.

Если вы когда-нибудь ходили к врачу где-нибудь вот на Западе, то вы, наверно, видели, как сильно отличается поход к врачу там и здесь. То есть у нас приходишь, врач говорит: "Я все знаю, ты мне доверяешь, и я все делаю". А туда ты приходишь, и врач тратит половину времени на то, чтобы тебе объяснить, что с тобой будет происходить. Почему это важно? Очень важно чтобы люди понимали, что с ними это будет происходить. Потому что будет дорого и потому что будет больно. И мы понимаем, что будет дорого и больно. Но при этом люди должны быть уверены в том, что они получают качественную услугу и что они понимают, за что они платят. Вот мне кажется, что очень важно, чтобы в рамках этих дискуссий происходило именно это, то есть людям нужно объяснять, что происходит и почему происходит.

Мне кажется, что было бы очень важно. Ну вот смотрите, вот у нас здесь есть презентация, мы это все видели, мы это все знаем, да, это действительно все правда. Но то, что здесь бы хотелось бы увидеть, это вот не эти болячки, да, а то, на что конкретно будут потрачены деньги, и чтобы компании, которые хотят получить RAB-тариф, пришли сюда и рассказали нам, для чего им это нужно, каким образом они это будут использовать, для того чтобы появилось опять доверие к самому процессу. Мне кажется, что вот самая большая проблема, почему мы здесь собрались, это именно то, что нет доверия. То есть, когда принимается методология, а потом уже по существующей методологии там проводится переоценка активов и фактически это приводит к значительному росту тарифов, то у людей возникает недоверие. И это очень плохо, и, мне кажется, что вообще вот

постоянные эти проблемы, из-за которых мы здесь собираемся, они у нас связаны с недоверием.

У нас тут очень много говорили про британскую модель. Так вот, на самом деле, наверное, самая важная часть британской модели - это как раз доверие. И если мы хотим серьезно проводить реформу, то очень важно, чтобы люди понимали, что происходит, и чтобы это доверие было восстановлено. Мы со своей стороны готовы всячески сотрудничать, поддерживать и регулятора, который, мы надеемся, станет независимым после того как произойдет ротация, и Раду, и министерство, и фонд. Ну, вот мне кажется, что очень большая проблема именно связана с этим, потому что то, что хотелось бы видеть в презентациях, - это не то, насколько тарифы в Украине ниже, то есть мы догадываемся, что ниже, хотелось бы в этих презентациях видеть, на что конкретно пойдут деньги, какие конкретно улучшения будут происходить, каким образом улучшится качество услуги для промышленности, для населения. Это то, что интересно на самом деле, ну, вот, наверное, на сегодняшней площадке.

Понятно, что у нас есть профессиональная дискуссия, которую мы проводим на более профессиональных площадках. Но вот здесь, мне кажется, очень важно, чтобы было внятное разъяснение того, почему тарифы растут, справедливо ли они растут, на что они будут использованы и когда это доверие будет как бы восстановлено, то, наверное, тогда нам не придется вот здесь собираться для того, чтобы у нас были вот такие ожесточенные дискуссии между политиками, и правительством, и регулятором.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я хочу до слова запросити також наших партнерів. Це старший радник з питань енергетики USAID Шукру Богут.

ШУКРУ БОГУТ. Доброго дня, шановний Олександрє Георгійовичу, шановні гості. Агенція США з міжнародного розвитку задоволена тим, що в

Україні впроваджується ухвалений у липні 17-го року Закон "Про ринок електроенергії". Це дозволить створення конкурентних енергетичних ринків. Цей крок, можливо, більш відкрито конкуренцію у сфері виробництва та постачання електроенергії, залишаючи в системі передачу та розподіл електроенергії під пильним контролем з боку національного регулятора.

Кінцевою метою цих заходів є доступне за ціною, надійне і стійке енергозабезпечення всіх побутових, комерційних та промислових споживачів в Україні. Відповідно до чинного законодавства ЄС у сфері енергетики Нацкомісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, визначена в якості незалежної державної установи. Вона забезпечуватиме потужний регуляторний нагляд за діяльністю природних монополій таких як оператори систем передачі та розподілу електроенергії та більш обмежене регулювання таких конкурентних елементів цього ринку як виробники енергії, трейдери та конкурентні постачальники.

Однією з ключових функцій регулятора є раціональне та справедливе тарифоутворення у процесі виробничої діяльності і структур, які перебувають під регуляторним наглядом. Ми схвалюємо перехід НКРЕКП від застарілої методології "витрати плюс" до сучасної і більш деталізованої системи, яка ґрунтується на виробничих затратах. Ця нова система складається з трьох компонентів, таких як: амортизаційний фонд, який розраховується на основі регульованої бази активів, тобто RAB; друге – це фонд виробничих затрат; і третій компонент – це фонд регульованої рентабельності, або прибутковості.

Ця нова система дозволяє, ця нова система передбачає подальшу раціоналізацію виробництва шляхом зниження виробничих витрат. Проте це вимагатиме впровадження добре підготовлених базових показників або винагороди операторів за покращену продуктивність та штрафувати за понижену продуктивність. Цю виробничу економію можна забезпечити шляхом зниження теплових втрат в електричних мережах, покращення показників частоти та скорочення перебоїв у подачі енергії. Як тільки це буде

запроваджено, Україна матиме нову стимулюючу та засновану на регуляторній базі система тарифоутворення. Відповідно до принципів функціонування конкурентних ринків оператори систем передач енергії мають підготувати та подати на розгляд та схвалення регуляторам десятирічні плани розвитку мереж. Оператори розподільчих систем мають готувати такі плани на п'ятирічний період.

Крім цього, європейська мережа системних операторів передачі електроенергії ENTSO-E ухвалила цілісну методологію, яка передбачає проектування складових попит-пропозиція планів розвитку мереж з аналізом виробничих затрат і рентабельності і яка обґрунтовує регуляторні принципи концепцій "використаний та корисний".

Ключовою складовою впровадження RAB, або регуляторної бази активів, і є розробка вихідних показників вартості активів. Слід пам'ятати, що RAB застосовується до однієї з трьох складових формули тарифоутворення і являє собою схему відшкодування витрат від споживачів послуг оператору систем. Всі показники RAB повинні стосуватися ще невиплачених сум капітальних інвестицій та відповідати регуляторним принципам "використаний та корисний". RAB не являє собою поточну ціну активів. Також RAB може бути з нульовим показником, якщо вартість капітальних інвестицій відшкодована повністю.

Ми просимо обережно визначати базові показники вартості активів і правильно визначити методи переоцінки вартості активів, чи то вони історичні, чи ні. Будь-які відхилення від первинної вартості потребують обґрунтування на користь споживачів комунальних послуг. В іншому випадку облік минулих витрат стане новим податковим навантаженням для споживачів.

Ми хотіли б також згадати думку, висловлену під час зібрання минулого тижня, коли пані Клер Споттісвуд – незалежний член ради директорів "Нафтогазу", голова Наглядової ради та колишній генеральний директор регулятора газового сектору Великобританії зазначила, що...

маючи значний досвід, вона сказала, що регулятор може робити зміни у рахунки за комунальні послуги тільки за попереднім рішенням уряду з відповідним попереднім поінформуванням громадськості. Отже, регулятор може змінити цифри в рахунках тільки, якщо уряд прийняв рішення і поінформував громадськість.

Метод RAB має ґрунтуватися на ключових попередніх умовах. Такі умови можуть включати розробку реєстру регуляторних активів, регуляторний бухгалтерський облік або уніфіковану систему обліку, розробку таблиці рахунків, вивчення питання вартості послуг, підготовку висновку щодо регуляторного впливу, розробку базових виробничих показників та проведення повного циклу консультацій і узгоджень.

USAID переконаний, що впровадження системи RAB-регулювання без зазначених передумов матиме негативні наслідки та скомпрометує мету впровадження цієї системи регулювання. Будь-які пропозиції стосовно переоцінки вартості основних капіталів... основних активів для визначення їх стартової вартості у системі RAB-регулювання викликають особливе занепокоєння. Тож відповідну увагу та захист споживачів слід приділяти тим активам, які вже пройшли ці регульовані амортизації протягом минулих періодів застосування тарифів і які включають відшкодування виробничих витрат.

Нові бази активів повинні включати лише фонди з явними затратами, з явною вартістю та неамортизованими сумами. Методика, яка застосовувалася, не повинна стати інструментом стягнення подвійної плати зі споживачів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. З питань енергетики групи підтримки України Рута Балтаузе, будь ласка.

РУТА БАЛТАУЗЕ. Я буду говорити по-англійськи, потому что у меня с терминологией могут быть проблемы. Но я попытаюсь говорить так, чтобы

можно и перевести нормально.

Перепрошую... Я гадаю, що те, що дуже важливо згадати з самого початку, це те, що насправді надзвичайно важливо те, що ви робите і як ви це робите. Це іноді те, що для всіх є дуже важливим, і особливо, в принципі, звичайно, Єврокомісія бачить переваги системи такої платежів, тому що різні системи існують в різних країнах-членах. І коли ми говоримо про системи, які орієнтовані на стимули, на стимулювання інвестицій, такі як те, що ми сьогодні обговорюємо, вони мають одну перевагу в порівнянні із системою на основі затрат cost plus. Тобто це вводить затрати і це дає стимули таким чином, щоби робилися інвестиції за найменшої вартості. І головна мета – це покращити якість, безпеку постачань таким чином, щоби споживач бачив, що через якийсь час все покращується. Тому що активність буде підвищуватися, і це надзвичайно важливо, це потрібно враховувати. І в Євросоюзі надзвичайно важливо, що, те як це впроваджується, щоб це впроваджувалося таким чином, щоб воно відповідало стабільності та цілям та духу законодавця, коли приймався закон. І в усіх сферах, там де є природні монополії, інвестиції в інфраструктурі робляться для того, щоб надавати послуги за найменшою вартості споживачам. Таким чином, щоб ви прорахували це, щоб ви розуміли наслідки заздалегідь, щоб ви розуміли і пояснили це для споживача, тому що споживач буде сплачувати рахунок. І дуже важливо, щоб кожна країна-член, кожна країна-член має певний механізм перевірки. І постійно перевіряють, порівнюють з індикаторами певними. Таким чином, щоб виконання також робилося так, щоб це відповідало тим стимулам, які надаються. Якщо не надаються такі, якщо це так не робиться, то тоді застосовуються певні заходи. І я гадаю, що якщо ви прочитаєте документи з Євросоюзу, дослідження, стратегії, оцінку впливу до того, як приймете закон, то ви побачите, що важливо - це весь пакет. Це і для тарифів, і для стимулів, дуже важливий весь пакет. Не просто один-два компоненти, які є частиною загального пакету. І моніторинг, і коригування, також відіграють дуже важливу роль в цьому всьому. І такі якісь прибутки

або втрати, які не зрозумілі, щоб вони не мали місця і щоби інвестиції робилися таким чином, щоб це було зрозуміло.

Як вже казали, позавчора, під час конференції Адама Сміта, посол казав, що дуже важливо розглядати RAB-тарифи, це законодавство таким чином, щоби... і на це дивиться і секретаріат євроспільноти, енергоспільноти. І, я думаю, що певні наші зауваження можна сприймати як нашу позицію. Ми вважаємо, що дуже важливий весь пакет в цілому, але, якщо говорити про вартість RAB, то треба дуже ретельно це встановлювати таким чином, щоб всі про це знали. Але також дуже важливо, що має значення і остаточно, залишкова вартість, тобто перепошую. Ви маєте розуміти якими є нові, які ідуть тарифи на нові інвестиції, на старі інвестиції.

Друге - також це прозорість, і це те, що також є дуже важливим, щоб це все було за розумною ціною та щоб були розумні прибутки, які розділяються операторами, між операторами, системи розподільчої та споживачами, це також потрібно враховувати. Якщо говорити про ставку відсоткову, дуже важливо бачити не тільки, яка буде процентна ставка для тих інвестицій, які є новими, або які будуть... а також які інвестиції робилися історично. Потрібно дивитися на капітальні затрати. Також дуже важливо враховувати те, щоби вони не занадто високими були, тому що тоді потрібно враховувати також, що в цьому секторі ризику повернення капіталу зазвичай нижчі, ніж в інших секторах, і це потрібно також віддзеркалювати.

Якщо говорити про пояснення споживачам, то ця тема є в фокусі інтересу взагалі всіх. І дуже важливо відповідати на запитання. Наприклад, якщо це питання щодо вартості, яку вже хтось сплатив, наприклад, як субсидія, або плата за з'єднання, або тарифи, які були сплачені, а потім вираховані, які не були включені в систему стимулів, потрібно це все враховувати.

Також, якщо говорити про різницю між старим та новим тарифом, старими та новими активами, які є наслідки, тобто гарно було би отримувати такі стимули, про які би говорили і в публічних ЗМІ, що немає різниці між

старим та новим. Чи насправді нові інвестиції будуть мати місце? Тому що набагато легше отримати прибуток від старих активів. Це не бізнес-кейс для нових інвестицій.

І також, якщо ви отримуєте доходи або прибутки, які вищі, ніж ви заплатили як ціну за приватизацію, це також питання, яке обговорюється публічно. І дуже важливо пояснювати це споживачу, відповісти на ці запитання, проаналізувати це. І якщо хтось хоче, дійсно, подивитися ретельно на це, то потрібно це зробити.

І також надзвичайно важливо проробити ці підрахунки і показати споживачу, по-перше, що це буде підвищувати ефективність, не тільки буде підвищувати надійність та стабільність і якість послуг, а також що інвестиції будуть зроблені насправді, і що це буде за розумною ціною зроблено. І це дуже важливо. Тому що, як я сказала, ми розглядаємо всі ці питання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

..... коментар.

ВОВК Д.В. Шановні присутні, шановні представники USAID та Єврокомісії, я вимушений констатувати, що, як я і казав, відбувається надмірна концентрація лише на двох питаннях: переоцінка, ставка, а чи є контроль, чи немає. І ніхто не хоче подивитися, а як це відбувається на сьогодні, що вже передбачено в документах комісії. З самого першого дня комісія презентувала повний пакет, яким чином оцінка, яким чином ставка, які показники ефективності на кожному регуляторному періоді, окремо для операційних контрольованих втрат, окремо для технічних втрат на кожному класі напруги, який SAIDI у нас на сьогоднішній день, який SAIDI є цільовим, які є потреби на сьогоднішній день в інвестиціях. І один з проектів Twinning на базі словацького регулятора дав дві прості цифри. Ми їх спитали: "Шановні колеги словацького регулятора, яка сума інвестицій в

дистрибуції електричної енергії в Словачії на рік в мільйонах? Скажіть, будь ласка, абсолютну цифру". Вони сказали: "600 мільйонів євро". А я їм у відповідь мав відповідь: а в нас 150, але всі вважають, що у нас все супер, і забагато. І це на думку багатьох споживачів начебто забагато.

Наступна теза: а який процес контролю, чи відбувається це прозоро та це відкрито. Так проект НАРУК приїжджав до комісії, люди з реальних регуляторів окремих штатів, і підтвердили, що не в кожному штаті Сполучених Штатів Америки є такі процедури по відкритості, доступності даних. Не всі ними користуються, бо не хочуть, може, або це непривабливо виглядає, але можливість комісією створено.

Щодо обґрунтованих чи необґрунтованих витрат. Щодо необхідності інвестицій або не інвестицій. Ну ще раз, Можливість для компаній передбачена при інвестуванні нового CAPEX, отримати 12 відсотків - це була облікова ставка, це це не забагато. Дійсно, якщо порівнювати з в інших країнах, це велика. Але у нас така країна, у нас такі круглі столи. У нас за останні кілька місяців ставка облікова зросла, але це не вина регулятора, що в нас такі ставки капіталу. На нашу думку, ми прийняли збалансоване рішення, оскільки це є бізнес з бетою менше одиниці, з бетою менше одиниці, дійсно, є природна монополія. Ми врахували облікову ставку, хоча розуміли, що в гривні, можливо, весь ресурс неможливо..... І це правильно, тому що залучити 30 мільярдів гривень додатково, наприклад, в українських банках просто неможливо. А залучити такі великі кошти, не маючи, щоби показати леведжі, також неможливо. І якщо ми затвердимо стимулююче тарифоутворення під пресом політичним з нульовою ставкою, інвестицій взагалі не буде, не буде, чим їх профінансувати, не буде

Тому я ще раз закликаю всіх, якщо дискусія є професійна, я готовий до професійної дискусії. Якщо підводити підсумок всі тих дискусій, все, що було зроблено комісією національною, спільно з проектом НАРУК, спільно з проектом, то треба приймати рішення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дмитро Володимирович, дякую.

Шановні колеги, ми як би частину, де у нас були підготовлені, спікери, які готувалися сьогодні презентувати, зробити свої презентації, завершили.

Ми зараз переходимо до тих виступів, які у нас попередньо або висловили побажання. У мене є два запитання. Одне запитання від громадської організації, я його передав Дмитру Володимировичу, він його в кінці... І є одне запитання від депутата Київської міської ради, я його також передав пану Вовку, він в кінці дасть відповідь.

Я зараз буду надавати слово для виступу. Давайте ми домовимося так, от поки що у нас залишилася одна година для роботи, постараємося в межах п'яти хвилин, добре, щоб мати можливість висловитись? Але перед тим, як дати і представникам енергетичного сектору і представникам промисловості, тому що, знаєте, ми зобов'язані знайти компроміс в цьому питанні, не можна залишати так, як є, але не можна робити так, щоб все зупинилося, і тут потрібно, щоб ми один одного чули і вміли шукати рішення.

Тому я дозволю собі ще зробити таке пояснення, все ж таки що таке RAB-регулювання, не стільки, можливо, для тих, хто присутній в цій залі, скільки для тих телеглядачів, які нас дивляться і слухають. Тому що RAB-регулювання – це не є додатковий відсоток на вартість електричної енергії. RAB-регулювання стосується тільки частини транзиту електричної енергії. І тут є два ключові параметри. RAB дає можливість збільшити інвестицію за рахунок відсотків, про які ми дебатуємо, але це ключовим моментом, що ця інвестиція повинна, зобов'язана привести до того, що операційні витрати і втрати в енергетичних мережах повинні зменшитись. І в країнах Європейського Союзу, які використовують RAB-регулювання, крім індикаторів CAPEXу, інвестицій і опису операційних затрат, є якість поставки електричної енергії, так званий SAIDI, який... ну, ви про це говорили. Так-от я хочу привести приклад. Два приклади хочу привести Україна і Європейський Союз. Що цей критерій якості поставки електричної енергії в країнах Європейського Союзу менше 300 хвилин на рік, а у нас десь

більше 1800.

Ви зараз розкажете, які 4180. Якщо на сто кілометрів, по оцінкам наших європейських партнерів, в Україні на розподільчих мережах працює біля 100 чоловік, то в країнах Європейського Союзу приблизно 24, а в Німеччині ще менше. Тому, збільшуючи інвестицію, ми зменшуємо операційні витрати.

І те, що казав пан Вовк, що в перспективі 3 плюс 5 років, інвестиції в модернізацію і в зменшення, в модернізацію мереж, повинен привести в кінцевому режимі до зменшення цієї частини інвестиції. Тобто я хотів би, щоб ми професійно про це говорили.

Тепер, дивіться, давайте, в мене є декілька виступаючих, які записалися. Я би хотів спочатку дати, от в мене є Віталій Григоровський, президент Асоціації операторів розподільчих мереж. Я так розумію, що це повинно бути таке якесь комплексне бачення проблематики. Прозвучало, як в парламенті, "Вінницяобленерго", якщо є бажання, дам слово. Прозвучало "Черкасиобленерго", якщо є представник, є бажання, можу дати слово, крім списку.

Будь ласка, пан Григоровський.

ГРИГОРОВСЬКИЙ В.В. Благодарю, господин председательствующий. Я приветствую участников круглого стола. Итак, какие объективные факторы при грядущем внедрении стимулирующего тарифообразования должны быть приняты во внимание и к каким выводам это нас приводит.

Прежде всего, зарубежный опыт. То, что RAB внедрен в большинстве развитых стран, и США, Канада, Великобритания, все без исключения страны Евросоюза, это общеизвестно. Один из болезненных, самых болезненных вопросов, каким образом внедрение RABa повлияет на величину тарифов на электроэнергию. Опыт всех зарубежных стран, без исключения, свидетельствует о следующем. В течении первых 3-х лет действия RABa, тариф на распределение электроэнергии, я подчеркиваю,

тариф на распределение, а не общий тариф на электроэнергию, увеличивается в пределах 10 процентов. К 6-му году действия RAB-тарифов тарифное распределение снижается примерно на 15-20 процентов против базового года. К 10-му–15-му году тарифное распределение падает более чем вдвое, примерно до 40 процентов против базового года. И в связи с этим я не могу не отметить следующий момент.

Вот когда в августе прошлого года на заседании Кабмина рассматривался проект энергетической стратегии Украины, очень трогательную заботу о потребителе высказал Премьер-министр, чтобы, не дай Бог, введение RABa не повлияло на увеличение тарифа на электроэнергию. Как будто Премьер-министр забыл, что в течении трёх лет до этого тариф на электроэнергию пересматривался пять раз, увеличившись в итоге втрое, без всякого введения RAB-тарифа. Значит, видимо, причина не в этом. Причина в другом. И вот в чем причина?

Никто из выступающих не упомянул о самой большой проблеме энергетики, ну, в смысле тарифообразования. Это извращенная структура украинского тарифа на электроэнергию, в которой до 90 процентов, в зависимости от категории потребителя, составляют излишки генерации. Издержки распределительных компаний находятся в пределах 8 процентов. Возникает естественный вопрос, чьи интересы больше влияют на величину тарифа: у того, у кого доля 90 процентов или 8 процентов?

Когда мы нашим уважаемым европейским партнерам в европейских ассоциациях, членом которых имеет честь быть наша ассоциация, рассказываем об этом, они сначала не верят, а потом просто за голову хватаются, как вообще работают украинские энергораспределительные компании.

Следующий момент: какие должны быть ставки возврата. Чтобы дать ответ на этот вопрос, нужно что-то с чем-то сравнить. Вероятнее всего, какие-то объективные показатели. Мы считаем, что интегральным показателем, который характеризует и стабильность экономики государства,

и инвестиционную привлекательность, являются ставки доходности по государственным ценным бумагам в тех или иных странах.

Я прошу организаторов дать слайдик, табличку. Вот когда мы посмотрим на эту таблицу, то как-бы сам по себе отпадает вопрос о том, какие должны быть ставки возврата. Да, вот говорят 12,5 процентов для Украины - это много. Ну, вот мы и посмотрим. Великобритания, например, 4,7 процента. Но давайте же сравним с доходностью по ценным бумагам. А ОГЗ - это наименее рискованный инструмент. И мы видим, что доходность РАВа в разы, а то и в десятки раз, превосходит доходность по государственным ценным бумагам.

Какие должны быть ставки: дифференцированные или унифицированные, то есть единые? Во всех странах Евросоюза, практически во всех, кроме Германии, ставки едины. Но даже в Германии, а помимо ее это Швейцария, это Хорватия, разница между ставками на старый и новый капитал минимальные. В Германии, например, это 7 процентов.....

ГОЛОВУЮЧИЙ. Одна минута. Слежу за регламентом.

ГРИГОРОВСЬКИЙ В.В. Да, хорошо. Благодарю вас.

Наконец кое о чем может рассказать и украинский опыт. Если мы говорим о конкретных ставках возврата, это приватизация группы обленерго в 2001 году, когда в ходе приватизации регулятором была принята методика, в соответствии с которой доходность по компаниям была установлена на уровне 17 процентов.

Следующий момент. Какова на сегодняшний день цена долгосрочного кредита в Украине? Я думаю, что это не менее 20 процентов.

Мы считаем, что ставки возврата по РАВ в Украине должны унифицированными и должны быть на уровне не ниже ставки рефинансирования. А все разговоры о том, что мол владельцы не будут реинвестировать или они будут выводить капитал за рубеж, но, извините, это

не на чем не основанное предположение, в чем я абсолютно согласен с председателем НКРЭКП господином Вовком.

Благодарю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Будь ласка, Андрій Герус, голова Асоціації споживачів енергетики та комунальних послуг. І прошу підготуватися Івану Васильовичу. 5 хвилин, будь ласка.

ГЕРУС А. Дякую, запрошені.

Я тоді відразу переходжу до питання. Якщо можна, другий слайд відразу включіть. Яка у нас ситуація взагалі сьогодні? Сьогодні ми прекрасно розуміємо, що обленерго - це є прибутковий бізнес, і це бізнес, який, на жаль, заробляє в основному на затратах. Там же і згадується питання приєднань і, зокрема, це стосується і інвестиційних програм, і це є одна, можливо, не ключова, але одна з причин, чому ми маємо, власне, і застарілі мережі. І обленерго - це є бізнес на капіталізації, це не бізнес на швидких грошових потоках. Фактично бізнес обленерго - це бізнес, який майже ніколи не збанкрутує, тому що в нього є гарантовані обсяги передачі електричної енергії, в нього добавляються активи за рахунок новозбудованих нових споживачів, і тариф забезпечує його затрати.

Можна другий слайд? Що у нас відбувалося в Україні? RAB-тарифи є різні, і в нас з 2013-го по 2018-й рік ми бачимо еволюцію RAB-тарифів, еволюцію таку, що остання методика потребує, потребує набагато більше грошових коштів для введення, ніж RAB-тарифи 2013 року, коли ще діяло попереднє НКРЕ під головуванням Сергія Михайловича Тітенка.

У 2013 році п'ять компаній обленерго планували і хотіли переходити на ту версію RAB-тарифів, яка була у 2013 році. І навіть заради цього брали в банку кредити, щоб погасити заборгованість перед енергоринком, щоб таки перейти. Тому є різні версії, і різні версії є привабливими для компаній. Це

підтверджено вже минулими фактами.

Можна наступний слайд? Взагалі RAB-тарифи важливою складовою своєю має стимулювання нових інвестицій. Тому що нам потрібно повністю перевернути нашу філософію обленерго-мережі це не тільки за рахунок тарифу, обленерго-мережі – це за рахунок зовнішніх інвестицій. І в цьому є ключова функція RAB-тарифу. Можливо, в нас це для деяких учасників ринку звучить дуже незвично, але це є дуже важливий момент. Банківські кредити, кошти від акціонерів, на які вони будуть отримувати справедливу ринкову дохідність, – це все є джерелом фінансування інвестиційних програм і модернізації мереж. Тому, власне, така має бути модель, яка стимулює зовнішні інвестиції.

Сьогоднішня модель в нас, ми вже це говорили, дванадцять з половиною на переоцінену базу. Але ніяких нових інвестицій вона, звичайно, не стимулює. І основна її суть, стимулюючого тарифоутворення, фактично вбивається, тому що зовнішніх інвестицій буде нуль.

Наступний слайд. Відмінність від європейської практики.

Звичайно, по-перше, навіть немає уніфікованої стандартної європейської практики, тому що в різних країнах по-різному. По-друге, в нас дуже відрізняється все, починаючи від приватизації і закінчуючи базою активів, яка у нас враховується в останній методиці цих RAB-тарифів.

Якщо можна, наступний слайд. От, власне, європейська практика. Це звіт Ernst & Young 2013 року. Як ми бачимо, Бельгія тоді взагалі була на системі cost-plus, прогресивна європейська країна. Декілька країн було на чистому стимулюючому тарифоутворенні. В ряді країн була комбінація моделей. А в ряді країн, там де нижній блок, було застосоване обмеження по зростанню тарифів. Тобто, незважаючи на те, що показує теоретична якась модель RAB-тарифів, регулятор застосовував, що є ліміт зростання тарифу на передачу: 10, 15, чи 20 відсотків, - і це називається ревеньюкеп, прайскеп або інкенкеп.

Наступне. В Європі, оскільки це практика досить нова, були і

ПОМИЛКИ...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Андрій, 1 хвилина.

ГЕРУС А. Я перепрошую, просто по цьому у нас 8 хвилин було, тоді наступні, ми про то поділимося часом - і буде по 4 хвилини, ми домовились.

Визнані європейські помилки, це дуже важливо насправді, розуміти, що було так, а що не так. Це слайд з презентації професора Відмантаса Янкаускаса, він був 10 років головою литовського енергетичного регулятора. Він розповідає про помилки, які були допущені. Саме в частині переоцінки, і пан, колишній голова регулятора, робить акценти, дуже часто застосовують переоцінку за методом заміщення, це називається *replace and cost*. І, наприклад, в Румунії це призвело до зростання вартості в 37 разів. І це просто було неможливо застосувати в цілях RAB-тарифу, і Румунія не застосовувала, тому що виходила надто висока переоцінка. І це визнано такою специфікою і одною з нюансів RAB-тарифів, які можуть виникати.

Наступний слайд. Поганий приклад він наводить. Литва. Спочатку була приватизація, причому по хорошій ціні, конкурентна, але потім, після приватизації, для ведення RAB-тарифів довелося переоцінити в три рази, тариф виріс і споживачі жалілися, нарікали, що, власне, приватний власник спричинив зростання тарифів. Ситуація дуже схожа до нашої, тільки в нас навіть говорити про конкурентну приватизацію і хорошу ціну не доводиться. Тому те, що в нас споживачі так сам, як в Литві, нарікають, нічого дивного, це звичайна реакція на певні процеси.

Наступний слайд. Уроки європейського досвіду, про які говорить колишній керівник регулятора. Може бути надто боляче застосовувати переоцінку підходом відновлювальної вартості, може бути надто боляче. В нас саме відновлювальна вартість застосована в переоцінці активів. Румунія, власне, погодилася на інший метод переоцінки, тому що така переоцінка давала надто великий результат і роздувала регуляторну базу.

Наступний слайд. Основні параметри, які викликають критику. Тут було, чому ми акцентуємо увагу на доходності і базі активів, тому що це ключові параметри, які впливають на фінальний результат. Тому не буду зараз зациклюватися. Але я згоден з пані Буславець, що навіть таке зростання воно просто фізично не може виконуватись обленерго через багато обмежень.

Наступний слайд. Реальні інвестиції та переоцінки. Тут, на цьому слайді, видно, яка різниця між приватизацією. Вона допустима, наприклад, по компанії "Київенерго" в три рази. По компанії "ДТЕК Дніпроенерго" в два-три рази, це допустимо. Але інші компанії, там де різниця в 13-18 і навіть в 25 разів по "Чернівціобленерго", це недопустимо і, звичайно, таке застосовувати некоректно.

Наступний слайд. Власне, вплив.... про тарифи. Тому що очікували від регулятора почути, який може бути фактичний вплив, тому це важливий елемент. Перше - як міняються тарифи самих дистриб'юційних компаній. Це взято з їх сайтів, з їх розрахунків. Зміна тарифу для 1-го класу, тариф на передачу 1-го класу там від 50 до 100 відсотків, а для 2-го класу - від 200 до 260 відсотків. Тобто в 3-3,5 рази. Це не є тариф для кінцевого споживача. Тариф для кінцевого споживача буде...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все рівно одна хвилина.

ГЕРУС А. Одна хвилина, добре.

Тариф для кінцевого споживача буде мінятися на 30-35 відсотків, 2-й клас, це малий та середній бізнес. Це фінальний тариф, вже кінцевий тариф роздрібний для споживача. Це надто суттєве зростання.

Наступний слайд. Альтернативне рішення. Важливо, якщо ми критикуємо, чи ми щось пропонуємо. Звичайно, пропонуємо. Версія, яка була в 2013 році, можливо, з невеличкими доопрацюваннями, абсолютно робоча, вона передбачає на перший рік - мінімальна дохідність, тоді це було

0, можна дати 0.5. Другий рік, якщо компанія працює ефективно, добавили дохідність. Треб мотивувати. Компанії можуть заробляти, це нормально, вони мають заробляти. Третій рік - більша дохідність. Другий регуляторний період - ще виростає дохідність, якщо компанії працюють ефективно.

Наступний слайд. Норма доходності...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мушу завершувати.

ГЕРУС А. 10 секунд. Норма доходності. Стару сказав. Нову: облікова ставка плюс 2 відсотки, для того щоб можна було брати кредити.

І фінальна. Якби ми жили тільки в системі RAB-тарифів, можна було б з цим згодитися. Але потрібно пам'ятати, у нас є "зелена" енергетика, яку маємо фінансувати і розвивати, і це теж зростання тарифів. У нас є фінансування, синхронізація з МСЕ, у нас є проблеми генерації, у нас є проблема "Енергоатому", який не буде довго працювати з тарифом там 54 копійки. Тому треба розуміти ситуацію в комплексі, до чого ми можемо прийти. І треба розуміти, чи зможемо ми при такій системі ліквідувати перехресне субсидіювання і перейти до нових, конкурентних моделей ринку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Іван Васильович, будь ласка.

ПЛАЧКОВ І.В. Дякую.

Я дуже коротко, я тільки коротке запитання. Я починав працювати в енергетиці, в генерації. А потім, через якийсь час, мав причетність до дистрибуції. І був такий керівник в енергетиці Склярів Віталій Федорович, і він сказав мені таку річ, що енергетичний комплекс, він проектується, будується, налагоджується таким чином, що об'єктивних причин для відключення споживача бути не може. Якщо якийсь споживач залишається без електроенергії, причини суб'єктивні, крім форс мажорних. І ми завжди,

треба виходити із цього, не може бути об'єктивних причин.

РАВ-тарифи. Ми зараз обговорили економіку, нарахування, аналіз, оцінку і так далі, і тому подібне. Я розумію, що основна мета – це для надійного і безперебійного електрозабезпечення споживача. А скажіть мені, будь ласка, а які критерії оцієї надійності і як воно буде контролюватись. Скільки на добу, дві? Сказали 400-годин на рік, на місяць і так далі. Перше.

А що таке, вірніше, мається на увазі безперебійність, надійність. А яка напруга? Якщо 160, чи починаючи з 170-ти. А якщо коливання 160-230, коли все згорає? І хто буде давати цю інформацію? Якщо це будуть диспетчери облэнерго і інформація облэнерго, я вас завіряю, що ця інформація не буде об'єктивною, як вона не є об'єктивною сьогодні. Я, як споживач в місті Києві, Київській області і в Одеській області - там "мама не горюй"! В Київській області, за місяць по 17 відключень від 7 годин до 10, від доби до двох і так далі. І без ніякої системи, без ніякої відповідальності і так далі. Чи розроблена методика і забезпечення такої незалежної, я б сказав, там автоматичного і так далі контролю за цими показниками. І тільки після цього можна вводити, давати стимулювання і так далі, і тому подібне. Бо зараз у нас немає зворотного зв'язку, так сталося, я енергетик, я їх розумію. Але сьогодні споживач є абсолютно безправним, і ми, от я звертаюся до колег, кажу, ми зловживаємо цим становищем природної монополії і по підключенням, і по тим умовам, і по відключенням. Зараз навіть, я вже багато разів казав, відключають, якщо над селом хмари, для того щоб не було відключень, відключають планово, на 2-3 години, і телефонують мені, каже: "Іван Васильович, - якщо я там, на родині, - для того щоб щось не сталося, а то що буде короткий і потім ми ... ви добу будете без електроенергії, потерпіть, ми за 2-3 години відключимо, і потім ми вас підключимо - і все буде нормально". Є таке? Є. І якщо одна бригада, одна бригада на район вночі, якщо район від села до села 90 кілометрів, якщо щось станеться, доба, дві в кращому випадку. От я вважаю, що нам треба повернутися зараз до споживача і від споживача вже йти до цих високих матерій, які ми

обговорюємо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іван Васильович, дякую.

Шановні колеги, я думаю, Дмитро Володимирович, по завершенню в кінці для підведення підсумку я дам можливість вам відповісти на всі запитання, я думаю, що це буде як би правильніше. Я буду робити такий мікс, щоб давати можливість висловитися і тим, хто розподіляє електричну енергію, і тим, хто споживає електричну енергію, для того щоб у нас був баланс точок зору.

Я би хотів зараз запросити директора "Запорізького титано-магнієвого комбінату Володимира Сивака. Є у нас він, я обіцяв дати слово? Будь ласка.

СИВАК В.В.

Спасибо большое.

Уважаемые участники круглого стола! Мы благодарны, что пригласили наше предприятие, потому что мы являемся предприятием электрометаллургии, это предприятие, которое в своей себестоимости продукции имеет 40 процентов электроэнергии, поэтому все факторы, которые могут увеличить эту долю, они нас очень серьезно беспокоят.

Та інформація, которую мы получили из общих источников доступных, о том, что введение стимулирующих тарифов для распределителей может повлиять на увеличение от 10 до 40 процентов цены конечной для нас, это нас, конечно, серьезно обеспокоило, потому что рынок нашего продукта он напрямую связан с себестоимостью нашего продукта. 6 стран владеют технологией полного производства губчатого титана и титана металлического. И на сегодняшний момент, вот я привез такие вот небольшие презентационные материалы, я попрошу передать, пожалуйста, руководителю НКРЭ, главе сегодняшнего совещания, промышленники ушли, я вижу. Речь идет о чем? Речь идет о том, что мы на сегодняшний момент

уже по части тарифа для нашей промышленности неконкурентоспособные, то есть мы присутствуем на рынке, но разница между, скажем так, за счет цены электроэнергии от 700 долларов на тонне до 1600 долларов на тонне у нас дороже. Казахстан - на 60 процентов ниже электроэнергия для "титанчиков", в России - на 40 процентов и на 20 процентов Япония, Китай и Соединенные Штаты Америки.

Что нас беспокоит? Дело в том, что все мероприятия направленные на снижение затрат на энерго... Скажем так, эффективность предприятия за счет роста тарифов на электроэнергию, они нивелируются очень быстро. Тариф для нас в течении последних лет пяти увеличился в два раза, то есть в денежном выражении это порядка 560 миллионов гривен.

Что можно говорить о развитии промышленности в таких условиях? На сегодняшний момент наше предприятие - это 3,5 тысячи человек. Это 60 миллионов долларов валютных поступлений ежегодных. Это за последние 5 лет налоги, отчисления - 560, порядка 600 миллионов гривен. То есть это направление для Украины перспективно, у нас есть своя сырьевая база, у нас есть энергетика, то есть все эти промышленные предприятия они строились в свое время в таком месте, где была близко энергетика, близко сырьё и интеллектуальные ресурсы. То есть это институты, где можно готовить высококвалифицированных специалистов, это учебные заведения, и все это взаимосвязано.

Поэтому мы обеспокоены, но мы не выступаем против внедрения стимулирующих тарифов, мы понимаем о том, что это необходимо делать, но это нужно делать, очень взвешено. И вот вопрос: готовы ли сейчас мы и экономика страны в целом к этому? Это серьёзный вопрос, его нужно, конечно, обсуждать и принимать взвешенное решение, чтобы оно не повлекло за собой вот те последствия. Потому что неконкурентоспособность такого предприятия, как наше, оно приведет к его остановке. Мы знаем с вами печальную историю Запорожского алюминиевого комбината, тоже очень большого, энергоемкого предприятия, которое остановилось по

причине того, что не смогли в свое время решить вопрос с собственниками по цене на электроэнергию для этого предприятия.

Вот как бы вкратце я все сказал. Спасибо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую за те, що зекономили регламент.

Звучав у нас "Чернігівобленерго". Пан Володимир, будь ласка.

ТКАЧ В.І. Дуже дякую, Олександр Георгійович, за можливість, чтобы нас услышали, я имею виду, нас, энергетиков, тех людей, электромонтёров, которые сегодня работают в полях, время, когда 20 градусов мороза, также выезжает бригада и крутит те провода, которым уже сегодня по 70 лет в некоторых местах.

Поэтому, если можно, коротко я скажу о том, что может быть из-за того, что я много чего не знаю, потому что я только, наверное, последних 6 лет работаю генеральным директором, а начинал я свою деятельность в энергетике с водителя автовышки. Поэтому я немножко знаю, что происходит сегодня вообще с нашими сетями в наших облэнерго. Для меня, наверно, будет, может, я говорю, я опять же чего-то не понимаю, что если акционер купил завод за 500 миллионов, то, наверное, он его не сносит для того, чтобы построить новый завод, он на нем зарабатывает деньги для свой капитал. Мне так кажется.

Поэтому сегодня я хочу на примере компании "Черниговобленерго" и то, что происходит в наших сетях сегодня рядом с Киевом, нам надо донести до высоких кабинетов, что сегодня энергетика Украины со всех компаний облэнерго, наверное, потому, что я работал во многих компаниях облэнерго Украины.

Звучало Европа и пример Израиля, и так далее, Америки, где приєднання було безкоштовне. Но на примере Франции, я вам скажу, что там, или в Европе, средняя цена на 1 киловатт присоединения стоит до 250 евро, где у нас регулятор установил на сегодняшний день максимум 2 тысячи

гривен присоединение, сегодня действует закон этот в Украине, у нас.

То что такое RAB-регулирование по нашему пониманию? Это уменьшение затрат на передачу электроэнергии последнему, конечному споживачу - это главное. Опять же, на примере Франции, где мы были и нам показывали французские электросети, что это такое, то там в энергетике всей Франции в распределении работает 50 тысяч человек на 40 миллионов потребителей, у нас работает, если мне память не изменяет, 250-300 тысяч человек на 14 миллионов потребителей в Украине, затраты.

А вот на примере нашей компании, я хочу сказать, что те слайды, которые я приготовил, чтобы не затягивали время, я просто скажу маленькую цифру, что линии 0,4, то есть наше нормальное название 380-220, которые поступают последнему споживачу нашему. У нас на балансе 17 с половиной тысяч километров линий, в Черниговской области. Из них 152 тысячи деревянных опор, которые требуют немедленной замены, с которыми мы не можем ничего сделать. То при этом тарифе мы их будем менять еще лет 70, которые есть сегодня.

Также хочу обратить внимание - если можно, восьмой лист, на восьмой слайд, на номер 8, если возможно, - то там есть то, что у нас сегодня все устарело, больше 70 процентов, все оборудование. И при всем том, что у нас какой тариф был и есть на сегодняшний день, то мы за последних 4 года, я просто возьму то, что я взял официально с сайта НКРЭ, за последние 4 года мы вложили в инвест-программу Черниговской области, вложили в развитие электросетей мы вложили всего лишь 350 миллионов. То RAB-тариф нам даст возможность вложить в год более 700 миллионов. Сделать развитие сетей. И для меня очень, знаете, как звучит высказывание, наверное, политиков или тех энергетиков, которые, наверное, знают больше, чем мы знаем там в полях, что сегодня выводятся деньги, какие-то сумасшедшие прибыли. То сегодня согласно постанове НКРЭ прибыль компаний идет как источник инвестпрограммы, она не выводится никуда, она есть источник инвестпрограммы. И это главная задача. То сегодня затраты, которые есть в

Украине, о которых никто не говорит почему-то, эксперты, что за 4 года Украина потеряла, выработки электроэнергии не дошло...

Я две секунды, заканчиваю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Одна минута.

ТКАЧ В.І. Две секунды, заканчиваю.

44 миллиарда киловатт-часов мы потеряли, пока мы доставили до конечного споживача. 44 миллиарда гривен мы потеряли за 4 года. А инвестпрограмма составила всего 15 миллиардов. Это есть официальные данные работы. Поэтому для нас, для энергетиков, я не хочу сказать много, нам нужно это. В каком виде, в каком вопросе, это решать политикам, это решать сегодня государству. Но нам сегодня работать там, в полях, в мороз. И что сегодня мне монтеру рассказать? Что у него зарплаты не будет, потому что то у нас минимальная заработная плата 3400 или 3800 на сегодняшний день? И электрометр с такой зарплатой сегодня работает. Да, средняя - 7 тысяч у нас, но это не каждый электромонтер получает. Как нам сегодня выжить? Как нам обеспечить то, что говорил уважаемый Иван Васильевич, обеспечить каждого споживача бесперебойной подачей электроэнергии?

Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я зараз хочу запросити до слова Дмитра Кисилевський, директор з корпоративних відносин "Інтерпайп". Є? Да, будь ласка. 5 хвилин.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д. Добрий день, шановний головуючий! Шановні учасники круглого столу! Я дуже вдячний голові комітету за те, що промислових споживачів почали запрошувати на дискусії аналітиків, а ще оскільки як би енергетика в кінчному рахунку за наші кошти функціонує, ми сплачуємо тарифи, то, мабуть, наша думка має право на існування.

Отже, "Інтерпайп" є великим промисловим інвестором. Ми за мільярд доларів побудували новий сталеплавильний завод, він електричний, він електросталеплавильний, головний ресурс - електроенергія. І от коли готовий продукт, а це сталь, перероблена в труби, в колеса, в колісні пари, коли вона доїжджає, скажімо, на Близький Схід, то там всередині вартості цього продукту сидить ціна електроенергії інших, регульованих державою, тарифів. І ми там поступово з кожним роком втрачаємо конкурентоздатність по відношенню з росіянами, казахами і навіть з деякими європейцями. Оскільки в них, тут звучало тільки що, в Європі електроенергія дешевша, дорожча, вибачте, у наших конкурентів, ми знаємо конкретні дані по конкретним компаніям, вони в деяких країнах мають нижчий вже тариф на електроенергію для промисловості, ніж маємо ми.

Повертаючись до заводу. Ми за власні кошти, коли будували новий завод, побудували систему його підключення до енергомережі, вона нам коштувала 150 мільйонів доларів. Ми побудували 13-кілометровий підземний тунель, кабельну лінію 330 кіловольт, ми підключили її, побудували підстанцію і побудували, і реконструювали ячейки в точці приєднання до енергомережі. Ну і, звичайно, що ми це подарували енергетичній компанії, оскільки не можна інакше в Україні підключитися до енергомережі. І нас дуже турбує питання: ми вже заплатили за це обладнання, і ми зараз ще раз повинні будемо заплатити в тарифі за це обладнання, яке ми вже їм подарували? Ну це якось дуже нам, як би, не дуже логічно здається. Ми передали це обладнання енергетичній компанії. *(Шум у залі)*

Дозвольте мені продовжити.

Чомусь, коли нам потрібно підвищити ціни на товар, ми вкладаємо кошти в, ми купуємо нове обладнання, ми продаємо кращий товар за більшу ціну, і таким чином ми залучаємо гроші додаткові. А нам зараз кажуть інше, нам кажуть: енергомережі старі, дайте нам зараз гроші в тарифі - і ми потім колись на ці гроші будемо проводити модернізацію. Тобто ми

маємо гроші десь заробити і потім їх інвестувати, а нам зараз кажуть: дайте нам гроші на те, що ми в майбутньому інвестуємо. Ми - великий споживач, ми хочемо знати, за що саме ми платимо, чи це наша лінія буде модернізована з цих тарифів, якщо ні, то чому як би до нас це звернення є.

Далі. Буквально два слова про Роттердам. Всі розуміють, що у 2018 році в розрахунок ціни за Роттердамом попаде не низька ціна 2016 року, а велика ціна 2017 року. Тому ми порахували, що у 2018 році наші сукупні втрати від цих двох факторів: від RAB-регулювання і від Роттердаму, - це від 10 мільйонів доларів. Колеги, це співставно з капітальними інвестиціями у велику металургію. Це вже не копійчані гроші. Тому ми цим почали турбуватися. Якщо ви слідкуєте, "Інттерпайп" ніколи раніше не заявляв про якісь великі проблеми через тарифи на електроенергію, але цей час вже прийшов.

Так само політика з приводу імпорту електроенергії. Якщо електроенергія для нас – це певною мірою сировина, якщо є можливість імпортувати дешевше сировину, щоб за її допомогою в Україні виробити готовий продукт, сплатити податки і відправити на експорт готову колісну пару, то, може, треба її імпортувати, а не купувати дорожче електроенергію з різними формулами, Роттердамами і так далі.

Я вже не кажу про перехресне субсидіювання, оскільки промисловість несе на собі весь тягар, як, до речі, в "Укрзалізниці", так само і в енергетиці, ми субсидуємо споживачів приватно.

Підсумовуючи, я хочу сказати наступне. Втрати від різних видів підвищень тарифів на електроенергію зараз вже досягли рівня, співставного з САРЕХом, підставного з капітальними інвестиціями створення нового виробництва. Тому, якщо навіть такий енергоефективні, з абсолютно новим обладнанням споживачі, як ми почали, турбуватися про це, то, мабуть, вже у нас вибір такий: або буде дискусія між енергетиками, як краще підвищити тарифи; або буде дискусія між енергетикою і промисловістю, який сумарний ефект для економіки буде більш важливий.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я хочу запросити до слова Тимофія Милованова. В нього багато різних почесних таких регалій, але член Ради Національного банку України. Я думаю... Будь ласка.

МИЛОВАНОВ Т.С. Доброго дня. Я буду... Так, дійсно, я член Ради НБУ, але позицію, яку я вискажу, не буде жодного стосунку до позиції НБУ. Це я виступаю не як член Ради НБУ, а як економіст, але, дійсно, в цій позиції. Дякую вам дуже.

Зараз я щось скажу, що нікому не сподобається, на жаль. Гроші всім потрібні, і питання, і це потрібно і енергетиці, щоб були інвестування в інфраструктуру, нема питань з цим. Також потрібно промисловості для того, щоб вони могли також інвестувати. Головна ідея РАВ-тарифів чи іншого мотиваційного, ну і не головна, а одна з найголовних, це захистити інвестиції від того, що чи держава чи хтось інший через зміну правил гри відбере, в майбутньому відбере, ну, возврат на капітал, і через не буде інвестицій. Якщо сьогодні навіть тарифи поставити високими, але не буде гарантовано, що їх буде завтра високими, то ніхто не буде інвестувати в обладнання, наприклад. Це не тільки питання існування сьогодні високих тарифів, а і існування їх завтра, бо я сьогодні проінвестую 10 мільярдів доларів в українську економіку, а завтра мені уряд, чи НКРЕ, чи якась інша комісія, чи закон поміняють - і в мене все відберуть. І ця проблема є в усіх країнах, не тільки в нашій.

І тому, що відбувається зараз. Це перерозподіл грошей. Якщо це буде прийнято, то це буде перерозподіл від промисловості та споживача до енергетиків, і це нормально. Але це, якщо ми додаємо на капітал до енергетиків, то ми відбираємо на капітал від промисловців. Потрібно розуміти, що тут потрібно балансувати, тому що сьогодні промисловість

наша теж не в найкращій ситуації знаходиться, їй так само потрібні гроші для інвестицій. Я вже не кажу про споживачів, які сьогодні тут не представлені. Це все одне вилетіть пізніше в політичний процес. Що б ми тут не говорили, ви це бачили вже з тарифами, з роботою з МВФ ми бачили, ми бачили, що з НАКом відбувається. Так само буде політичний процес. Тут політику, популізм і інвестиції не розділити. І про це потрібно думати.

Тому я десь склоняюся підтримати те, що Андрій казав: не через економічні чинники, а через політичні. По-перше, буде велика проблема з тим, що старі активи оцінені високо, це буде завжди зрада, це буде недовіра до уряду, це буде звинувачення в корупції. На нові активи - нові інвестиції, нема питань. Але ми одночасно розуміємо, що фінансові ринки в Україні не працюють. І під майбутні RAB-тарифи не можна взяти кредит і проінвестувати. Тому потрібно накачувати енергетику також грошми, це зрозуміло. Але проблема... Ну, я особисто як, ну, я не знаю, як науковець, можливо, я проти того, щоб переоцінювати базу, давати високий на старі активи. Це тому, що це буде політичний на цьому.

Друге. Потрібно прив'язати або до інфляції, до облікової ставки, воно буде гуляти тут, воно буде гуляти сильно. Невідомо, як піде політичний цикл, що буде з інфляцією, що буде з ринком капіталу і так далі. Будемо сподіватися, що воно буде вже дуже добре, і тоді, якщо в майбутньому 11 відсотків чи.... це будуть дуже великі гроші, а може знову статися, що то буде замалі гроші через деякий час, тому потрібно прив'язувати. Я б не прив'язував до облікової ставки, тому що це створить тиск на Національний банк, тут я виступаю як член ради НБУ, тому що це буде політичний тиск на Національний банк, я б прив'язував до результатів інфляції.

І останнє. Я б вводив, я розумію, що це дуже складно і тут є різні школи навіть, чи це вводити одним шоком: взяли зробили - і забули, - чи це вводити поступово. Я вводив би поступово, і навіть якби не домовилися, що ми піднімаємо, і навіть на старі тарифи, на стару переоцінку, то тоді тут потрібно або якийсь приватизаційний дискаунт робити, ті компанії, які не

доплатили, вони щось мають в бюджет віддати, щоб не було цієї несправедливості соціальної. І друге, щоб промисловість і споживачі мали час підготуватися, тому що їм потрібно буде переорієнтувати свої продуктові процеси.

І дві маленькі ремарки на майбутнє. RAB закладає конфлікт на майбутнє, коли будуть нові технології, які будуть підривати оцю натуральну монополію. Це буде політичний конфлікт. Сьогодні RAB дає... сьогодні є це натуральна монополія, післязавтра "Тесла" щось придумає - і нам не потрібна може буде така трансмісія, і тоді це буде знову який буде політично боротися з тим, щоб не змінили RAB, ну, це потрібно теж розуміти.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Микола Кладієв, "Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат" є?

КЛАДІЄВ М.А. Да. Добрий день! Дякую за запрошення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу Василя Котко підготуватися.

КЛАДІЄВ М.А. Я дуже швидко скажу, бо не спеціаліст ні в RAB, ні в "Роттердам". Я як фінансовий директор, звичайно, можу якийсь коментар сказати про.... чи, про що наші шановні регулятори, маніпулюючи, кажуть. Мені дуже сподобався виступ колеги з ЄБРР, яка сказала про довіру, то дуже важко встановлювати довіру, коли споживачів не тільки електроенергії, але і інших монопольних підприємств в Україні, ставлять перед фактом, в кінцевому рахунку не дослуховуючись ні до яких пропозицій. І кажуть, що... І при цьому все ще прикриваються вимогами МВФ, Європейського банку, Європейської комісії. На мою думку, наші іноземні колеги пропонують нам зробити реально мінімальний бездефіцитний бюджет, якщо це можливо. І я не дуже думаю, що вони

першим пунктом ставлять постійне підвищення тарифів на електроенергію, на "Укрзалізницю", на морські порти. Ми по всім цим трьом показникам на першому місці в Європі по вартості, повірте мені.

І тому, коли кажуть на круглому столі, що наші промислові підприємства платять значно менше тарифів електроенергії, які є в Європі, то це, мабуть, не є зовсім справедливо. Можливо, це відноситься до наших споживачів населення. Але я не дуже, звичайно, спеціаліст в енергетиці, але я звернувся до органу Великобританії, на сайт зайшов Department for business energy it industrial strategy і подивився, які тарифи для extra large споживачів. Це від 70 тисяч до 150 мегават в рік. І за перше півріччя 17-го року. Якщо зняв з тарифу податок на охорону навколишнього середовища... Я не знаю, в наших тарифах, мабуть, є, ми, мабуть, багато платимо на захист навколишнього середовища через наш енергетичний тариф. Так в Австрії це 5,37, в Фінляндії – 5,18. Це в доларах. Франція – 5,77, Німеччина – 5,41. В Швеції є такий другий за величиною виробник залізрудних окатків LKAB. Ми також виробляємо, номер три в світі по виробництву залізрудних окатків. В них високий тариф, да. Але в тарифі висока частина якраз податку на охорону навколишнього середовища. Так от, для цієї компанії тариф 4,65, якщо зняти податок, якого нема в нашого тарифу. В нас тариф же 5,85 на Полтавському ГЗК. Тому казати, що промисловці і промислові підприємства платять значно суттєвіше менше ніж в Європі, це є дещо маніпулювання.

Я підтримаю свого колегу, який виступав до цього з "Інтерпайпу", що потрібно розглядати не окремо RAB-тариф або якісь їх складові, тому що ми споживачі, і в кінцевому споживанні я не такий спеціаліст і не розбираюся, скільки там доля енергетики, або скільки там доля транспортування. Коли я бачу, що ціни ростуть, тарифи ростуть, то, звичайно, це викликає подив. І треба розглядати це більш в загальному, і треба те, що казав і мій колега, треба реформувати монополію, треба допускати імпорт електроенергії. Не зрозуміло, чому тарифи і ціни, які платять промислові споживачі в Україні, значно вищі, ніж експортний тариф на електроенергію. І ці питання, які є, на

які немає відповідей, і нам кажуть, що це тільки все потрібно підвищувати і робити, бо так вимагає від нас Європейський Союз, Угода про асоціацію, то ми перекручуємо, і, на жаль, скоро наші люди будуть також ненавидіти Євросоюз і МВФ, як....

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую вам.

Я запрошую до слова пан Котко. Також багато різних статусів, але для мене сьогодні як для народного депутата ключовий його статус - він голова комісії Номінаційної по вибору нових членів НКРЕ.

Будь ласка.

КОТКО В.Г. Дякую.

Я буду виступати як президент громадської спілки "Перша енергетична асоціація". Шановні друзі, я думаю, що якщо б були люди, які сумнівалися, що РAB-регулювання краще, ніж регулювання затрат і плюс до сьогоднішньої дискусії, то таких принаймні в цьому залі не залишилося. Тому я агітувати далі за те, що РAB-регулювання вводити треба, не буду. Але я бачу в веденні цього РAB-регулювання проблеми. Проблеми, які не дають його нам ввести уже 4 роки. З 2014 року все було готове, ми не ввели тому що РAB-регулювання обов'язково потребує на першому етапі підвищення тарифів, в тому числі для кінцевих споживачів. В 2014 році це було взагалі до 5 процентів загальне підвищення, тим не менше, уряд прийняв рішення про мораторій і все це загальмувало.

Які проблеми нам треба вирішити цим РAB-регулюванням? Є дві проблеми, які треба не те, що вирішити, а знайти в них компроміс.

Перша проблема полягає в тому, що обленерго, дійсно, знаходяться в жалюгідному стані. Вони деградують уже багато років. Інвестиції в обленерго за останні 4 роки не тільки не зросли, а в реальному вимірі зменшились разів в два, щорічні. Значить проблема, треба вирішити проблему оцю інвестицій в обленерго. Треба їх, дійсно, модернізувати,

інакше нас будуть чекати великі неприємності економіки в цілому, в тому числі тих промисловців, які сидять отут, проти мене.

Друга проблема, яку ми повинні вирішити або знайти вирішення проблеми. Це проблема та, що суттєво підвищувати загальні тарифи сьогодні для промисловців, для економіки, справа не підйомна і не вирішувана. І політично, і економічно шкідливо зараз, наприклад, на третину підвищити тарифи на електроенергію. Це вдарить по економіці, це вдарить взагалі по конкурентоздатності нашої самої енергетики.

Тому запропонована регулятором зараз єдина ставка в дванадцять з половиною відсотків, на мій погляд, не витримує критики з жодного боку. Перше: під дванадцять з половиною відсотків нових інвестицій збоку, ми не отримаємо. Друге: регулятор сумнівається в тому, що сам, самі обленерго будуть інвестувати тому запроваджує примусову інвестицію, половину прибутку, який вони отримають.

Моя пропозиція: збільшити цей відсоток таким чином, щоб на нові інвестиції обленерго мали на нові активи, припустимо, 18 відсотків, 19 відсотків. Це практично ніяк на першому етапі не вплине на підвищення загального тарифу, це поступово буде, так би мовити, відобразитися на загальному підвищенні тарифів, але дійсно буде стимулювати зовнішні інвестиції.

Тепер що стосується ставки на старі інвестиції, я ще раз кажу, було б добре, за один-два роки вирішити всі проблеми обленерго. Але я вважаю, що до цього треба краще підійти поступово, не робити таких кроків, які взагалі дискредитують, будуть пов'язувати з RAB-регулюванням, дискредитують його - і ми в черговий раз взагалі нічого не отримаємо. Тому я пропоную і вважаю, що 3 відсотки на ті переоцінені вже, зроблену переоцінку на старі активи - це було б дуже добре рішення для старту цієї програми.

Ще одне питання, яке я хотів би підняти, цим я більше з RAB-регулюванням закінчую. Питання, яке тут двічі піднімалося: питання приєднання до мереж. В двох площинах воно піднімалося. Одна площина -

це те, що зараз у нас приєднання стовідсотково практично за рахунок інвестора, потім воно попадає в активи і на нього знову може амортизація нараховуватися. Є проблема. Друга проблема полягає в наступному. В світі є два підходи до цього. Це наш український підхід: 100 відсотків за рахунок інвестора. І Китай, в вільних зонах, правда, абсолютно безкоштовно підключаються до мереж. У Європі інший підхід: 50-70 відсотків за рахунок тарифу, інвестор не платить, 30 відсотків - за рахунок інвестора. По-перше, це дійсно схоже на послугу, а не просто зробив за свої кошти і віддав даром, по-друге, це орієнтує інвестора не де попало розміщати об'єкти, а там, де ближче до енергетики щоб це було, і враховувати

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вибачаюся, це друга тема, я вважаю, ми знайдемо можливість на цю тему поспілкуватися.

Дмитро Володимирович, будь ласка, було багато запитань, я просив би вас відповідь. Будь ласка, два слова і потім...

..... . Я потім піду, не буде, кому відповідати.

..... . Ви побудьте до кінця, будь ласка.

..... Шановні присутні, я представляю Чернігівщину, асоціація "Сіверщина", в яку входить сотні підприємств Чернігівщини. Я, до речі, привіз звернення нашої Чернігівської міської ради. Вчора у нас була сесія, і стовідсотково всі депутати теж приєднуються, просять питання по RAB-тарифам, про підвищення, призупинити.

Справа в тому, що на Чернігівщині взагалі відбуваються маніпуляції. Ніяких публічних слухань по RAB-тарифам не відбулося. Вони були призначені на 1 число, проведено це було все 31-го. Ніяка общественность не приймала ніякої участі. Це перше.

Друге. Я можу теж дуже багато казати про приєднання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте коротко.

_____ . Але я ще хочу вам сказати як підприємець і як керівник компанії-експортера, яка експортує сьогодні в чотири країни Євросоюзу свої продукти харчування. Я екпортую продукцію в Голландію, Францію, Німеччину і Бельгію. Я вам називаю тарифи на вчора, це фабрики, я можу їх назвати, які знаходяться, ... Діжоні. Я питаю: "Який у вас тариф для споживача? – В мене невелике підприємство: 5 мільйонів євро оборот на рік". Франція каже: 7,14 центів вони платять за електричну енергію. Нідерланди, місто Гронінген, компанія "Марне". Скільки ви платите за електричну енергію? Це на вчора, на вечір. 6,52. Чи в Україні на сьогоднішній день, якщо взяти тариф, він 8,5 євроцента на сьогодні, на сьогоднішній день – 2,75. Тільки Німеччина підвищила свої тарифи, і вони вищі, чим у нас, але Німеччина це зробила за 18 років. В 2000 році у них був тариф 6 центів, сьогодні 17. Але ви знаєте, в Німеччині відбувається закриття атомної енергетики і тому зростання у них відбулося за рахунок іншого.

Я просто прошу вас, звертаюсь до вас від Асоціації підприємців Чернігівщини з проханням не вводити на сьогоднішній день ці RAB-тарифи. Ви, мабуть, бачили, що Чернігівщина отримує самі високі тарифи. У нас взагалі закриваються підприємства. І люди не тільки в Польщу виїжджають - підприємства переносять вже в Польщу. Тому, якщо це відбудеться і електроенергія буде коштувати не 2.74, як сьогодні, а зразу 3.80, як тут порахували через 36 відсотків, то ще ряд підприємств звернеться і

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, дякую.

Дмитро Володимирович, будь ласка.

ВОВК Д.В. Дякую за запитання. Я з задоволенням прокоментую всіх виступаючих, надам відповіді на питання, які були поставлені до мене.

Почну з Андрія Геруса щодо можливості запровадження відразу costcapty, тобто регулювання з обмеженням загального тарифу. Можна сказати, що він вже сьогодні є. Але він настільки низький, що не перекриває жодних обґрунтованих витрат компаній. До такої методології переходять після 10-15 років, коли існує RAB-регулювання, коли вже створена база активів. Тому пропонувати cost plus, ну, це лукавство, cost cap, це лукавство.

Другий виступаючий? поважний енергетик в минулому, двічі міністр енергетики: щодо показників якості. Ніхто з присутніх їх не згадав. Всі ви живете в більшості, мабуть, в місті Києві і не стикаєтесь з реальними відключеннями, які вимірюються стандартним показником SAIDI - середня кількість переривань на одного абонента в рік. В Європі вона, дійсно, коливається і залежить від стану та конфігурації мереж. Якщо мережі електричні в кабельному виконанні, які набагато дорожче коштують, нові, то SAIDI може складати 50 хвилин. Це найкращі приклади Німеччини, Швейцарії, Люксембургу, там тариф для побутового споживача приблизно 10 гривень, в десять разів вище, ніж в Україні.

Якщо казати про країни, що нещодавно перейшли на стимулююче і не мають великої частки кабельних мереж, SAIDI складає 500 хвилин. І за 5 років перших в регуляторний період може досягнути 350. В Україні на сьогоднішній день реальний рівень SAIDI - 1000 хвилин.

Комісією, коли опрацьовані були документи, що раніше були затверджені, там була передбачено: за 10 років прийти до 40 і 70 хвилин. Це фантастика. Тому що регуляторна база активів в Німеччині 50 мільярдів євро. Ми готові 50 мільярдів євро проінвестувати за 10 років? Я думаю, що це неможливо, ні за рахунок бюджету, інвестора, споживачів. Тому було переглянуто до рівня об'єктивного, який є в країнах Центральної і Східної Європи: 150 і 300. Цей рівень можна досягнути, його можна досягнути коротше. Ми для кожної компанії затверджуємо графік зменшення цих SAIDI до цільового рівня, рівномірно. За відхилення від цього графіку є санкції: 5 відсотків від доходу компаній. І це великий, вагомий фактор

впливу на компанію за невиконання графіку... або інвестицій, які не призвели до такого зменшення.... А далі компанія вирішить: вона це може досягнути за рахунок внутрішньої ефективності або інвестицій. Наше рішення щодо обов'язковості 50 відсотків інвестицій було вмотивовано тим, щоб спонукати компанії не чекати, а відразу інвестувати. Тому що в Європі, в принципі, такого навіть обов'язку немає. Це їхнє рішення має бути щодо найбільш ефективного способу інвестицій.

Другий фактор. Є окремо компенсація для конкретного споживача, називається "гарантовані стандарти якості", але про неї, мабуть, не раз ще розкажу. Це був окремий комітет на захист прав споживачів, де я це роз'яснював.

Наступний виступаючий, ЗТМК, він надав тут цифри, порівняння тарифів. Мова іде, я так розумію, про Запоріжжя. Запоріжжя. Чинний тариф 1-й клас. Ви ж 1-й клас?

_____. *(Не чути)*

ВОВК Д.В. 1-й клас складає 161 копійку. Ми роздрібні тарифи і знаємо точно. За поточним курсом це 57 доларів за мегават, а у вас сказано - 78.

Друга теза по місту Запоріжжю. Якщо ви так сильно піклуєтеся про сплату за електричну енергію, податків, здається, 15-му році ви сплачували не на обленерго, що відповідно до закону не враховується як оплата електричної енергії і ці кошти конфіскуються від бюджету і є предметом вивчення правоохоронних органів.

По "Запоріжжяобленерго" і по Дніпропетровській області окремий коментар хочу зробити. Найбільша кількість промисловців звідти виступають сьогодні. Шановні, 150 мільйонів доларів - це вся інвестпрограма "Дніпрообленерго", і ще кількох обленерго в придачу. Якщо мені не зраджує пам'ять, вся інвестпрограма, яка є джерелом, це 500 мільйонів гривень на

сьогоднішній день, тобто приблизно 20 мільйонів доларів. Якщо ви кажете про те, що 150 мільйонів євро "Дніпрообленерго" мало само проінвестувати, поясніть, будь ласка, за рахунок якого джерела. Мабуть, відповіді на це питання немає. Так само, як пан Галасюк вирішив оминати питання того, що є певна вартість приєднання - 150 мільйонів доларів, і далі треба прийняти політичне рішення: або за це сплачують ті, хто будується і хто буде насолоджуватися цим новим приєднанням, або це будуть сплачувати існуючі заводи, наприклад, пан з Чернігівської області, якби поруч нього будувався електро.... завод він мав це за заплатити? Наступна теза.

(Шум у залі)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, давайте...

_____. Источником финансирования есть кредиты: 580 миллионов долларов, два выпуска евробондов, вот источники финансирования.

(Шум у залі)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні друзі, ви змушуєте мене реагувати не зовсім демократично. Я прошу, дві хвилини, Дмитро Володимирович, для завершення. І потім пан Підлісецький. У нас залишається дуже мало часу. Будь ласка.

ВОВК Д.В. Наступне до пана Милованова я хотів би звернутися. Прошу просто подивитися на досвід європейських країн: немає поняття "переоцінка", є оцінка первісної вартості, тому що іншої вартості немає в принципі, в принципі немає, саме тому здійснюється така справа. І ця справа була прямо передбачена ще навіть до того, як я з'явився в комісії, Законом України "Про природні монополії". А методика ця була рекомендована з консультантом який був профінансований ЄБРР у 2009 році, і підходи в

світі від цього не змінилися.

Щодо ставок, хочу ще раз нагадати всім присутнім, я особисто мав досвід роботи в інвестиційному банку, можу сказати, що кошти, які потрібні енергетиці для відновлення, в Україні знайти неможливо. Дійсно, компанії будуть на себе брати Але я думаю, що враховуючи розміри та все ж таки те, що відбувається актуалізація нового капексу по вартості, більшість будуть готові кредитувати, якщо ставка буде відповідати за суттю, за своїм принципом і буде апгрейд її регулярний, щоб в наших документах передбачити. Хоча ви сказали, що у нас ця ставка закріплюється навечно.

Останній коментар до пана Котко. Ми як комісія уважно вивчили всі компроміси політичні, які можна зробити. В рішеннях регулятора є мінімум два компроміси, які не є шкідливими для майбутнього, як каже пан Рябчин, не відкривають ящик Пандори.

Перше. Не у всіх країнах є коефіцієнт утилізації. Він дорівнює одиниці в більшості країн, в Україні коефіцієнт утилізації є, і це зменшує вартість оцінки первісної бази.

Друга теза. Комісією запроваджено обов'язкове інвестування 50 відсотків. І жодні інші думки про те, що комісія не контролює напрямок використання коштів, не відповідає дійсності. Ті люди, які це кажуть, вони просто жодного дня не стикалися з роботою в комісії.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дмитро Володимирович, дякую.

Лев Теофілович.

ВОВК Д.В. Можна останню тезу, будь ласка, перепрошую.

Коли лунають думки і пропозиції про приватизаційні дисконти і так далі, я із задоволенням прийму участь в цій дискусії як громадянин, навіть голова регулятора. Ця дискусія вона буде називатися "реприватизація", і я думаю, що в цій дискусії палку участь візьмуть не лише представники електричної галузі, а й представники металургійної галузі та інших галузей.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Лев Теофілович.

ПІДЛІСЕЦЬКИЙ Л.Т. Дивіться. Можна? Я думаю, що ми абсолютно всі тут згодні, що наразі треба відновлювати і треба вкладати гроші, але чомусь розказує про мережі що такі бідні, власники бідні, але на диво чомусь за всі обленерго були величезні рейдерські захоплення, і будуть Тобто якась є в тому цінність, я думаю, що, на жаль, цінність в тому, що закупівля на цих обленерго є будь-яких з матеріалів є в рази дорожче, ніж це на ринку, і з цим треба насправді боротися. Але дуже важливо, і ми говоримо за інвестиції, а воно перекликається в приватизації. От в мене більше, мабуть, риторичне питання до представників Фонду держмайна. Чомусь було якраз змотивоване прохання НКРЕКП зробити зміни до методики, яка спричинила підняття вартості активів в два рази. Але разом з тим, от є свіжі повідомлення і свіжі рішення Фонду держмайна, оцінка для цілей приватизації "Одесаобленерго" знижена в чотири рази, а "Сумиобленерго" - в три рази. До чого це веде? І ви казали, що однак запровадження RAB-тарифів призведе до вищої продажі. Думаю, що не так.

І ще дуже важливу річ, коли ми говоримо за активи, за вартість тарифів для природних монополістів, ми маємо піднімати такі питання як суспільний договір. Про те, що говорили наші колеги з USAID, і з Європейського представництва. Власне, суспільний договір, це полягає в тому, чи може суспільство платити такі-то ціни. Може, чи не може? Бо ми можемо дійти до того, що у нас взагалі ніхто не зможе користуватися електроенергією.

І ще дуже важливо. Коли всі говорять сьогодні, а скільки це дасть запровадження RAB і рахують тільки суму, яка буде приносити запровадження на старі активи, ніхто, от жодна людина тут не сказала, а скільки нових інвестицій принесе. Чи підуть нові інвестиції?

Пан Вовк останню фразу сказав прекрасну: у нас в Україні не можна

знайти кошти. То, може, давайте ми не запровадимо зараз RAB, насправді запросимо сюди іноземців для яких ми знизимо оцінку обленерго в чотири, чи в три рази, які не будуть працювати так, як було, як працювали до сьогодні всі власники, коли виводили звідти кошти і закупували все в рази дорожче. Запросимо тих людей, які мають кошти, дамо, як сказав пан Котко, дамо високу ставку на нові активи: 18, 19 процентів. І ці люди, які придуть з коштами, інвестують, зроблять мережі, поміняють ваші дерев'яні стовпи і трансформатори, закупають всю кількість, і зроблять, може, знайдуть можливість встановити це все. А не так, що ви зараз купите трансформатори, як у Григоришина закупили, і стоять до сьогоднішнього дня на складі. Так само ваших 700, чи скільки мільйонів, буде стояти. Тому тут не питання в російських, тут питання в доцільності витрачання коштів, з яких сплачуєте не ви, а сплачує кожен споживач, який може або не може.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

ПІДЛІСЕЦЬКИЙ Л.Т. Тому накінець я хотів би сказати, тільки попросити всіх, і, зокрема, і пана Вовка, все-таки прислуховуватись трохи до людей і знайти ту модель, яка буде працювати на благо кожного споживача, і обленерго, як об'єктивної, чесною структури, яка працює для споживача, а не працює для свого власника. І не думайте, лише що RAB-тариф, запроваджений RAB-тариф, має принести повернення на типи вкладення інвестицій. Давайте думати, щоби RAB-тарифи зтягували нові інвестиції і це є ключове, і це називається "стимулююче тарифоутворення". Давайте стимулювати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лев Теофілович, дякую.

Шановні колеги! Я дякую.

Друзі з обленерго, якщо ви будете себе так вести, ми наступного разу вас запрошувати не будемо.

ПІДЛІСЕЦЬКИЙ Л.Т. Вишита сорочка – це не привід, що ви є, працюєте так, як має бути.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Абсолютно. Абсолютно.

По-перше, я хочу щиро всім подякувати учасникам і голові НКРЕ, і заступнику голови Фонду державного майна, і своїм колегам народним депутатам, і нашим міжнародним партнерам. Але сказати одну дуже важливу річ і я прошу її уважно послухати.

Я підтримую тезу, що один із ключових аспектів – це є довіра. Довіра між всіма учасниками цього складного процесу. Але, разом з тим, ще є один дуже важливий критерій – це справедливість. Тому що справедливість для кожного, вона різна. Для того, хто виробляє товари в Україні, – це одна справедливість. Для того, хто генерує електричну енергію, – це є інша справедливість. Для того, хто розподіляє електричну енергію або газ, – це інша справедливість. І наше з вами завдання - знайти формулу компромісу для того, щоб ця справедливість була для всіх. І в першу чергу, щоб вона була для простого громадянина України, який би відчував себе: а) захищеним. Який відчував, що в його регіон заходять інвестиції, і будуються, і створюються нові робочі місця, і піднімається заробітна плата, і вирішується питання підключення.

Тому я вам гарантую, що Комітет палива і енергетики, дозволю собі сказати від імені Верховної Ради, був і залишиться відкритою дискусійною площадкою, як би того комусь хотілося або не хотілося. І ми, я дозволю собі сказати, що ми продовжимо проводити такі відкриті дискусійні робочі круглі столи, для того щоб ми шукали цю формулу компромісу між інвесторами, між інтересами держави і, саме головне, між інвесторами – простого громадянина України.

Я вам щиро дякую за сьогоднішню зустріч. До зустрічі! *(Оплески)*